

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

יש מושגים בפיזיקה: תופעות-מקומיות, שההתפשטות שלהן במרחב ברורה ומתאימה למגבלות מהירות האור, ותופעות-לא-מקומיות הקורות בד בדד בשני קצות היקום, במרחק מיליארדי שנות אור, כשאינן לנו הסבר לקשר ביניהן.

החידוש של הרבי הוא הפיכת השליחות ללא-מקומית, עם שליחים בכל העולם. הוא נשאר בניו-יורק, שדווקא ממנה יכול היה להנהיג את חב"ד כתופעה-לא-מקומית. אנחנו צריכים להיות נושאי-הפכים, לשמור על מעלת ארץ ישראל וגם לפעול, כהדרת הרבי, כתופעה-לא-מקומית.

[מתוך השיעור 'שליחות לא-מקומית']

מטות-מסעי תשפ"ג

לזכות הרך הנולד בן עדן ואלחי שי' בר-טוב.
שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן

לזכות החי"ל בצבאות ה' התמים נועם יצחק שי' ויסבלום
לרגל הכנסו בעול תורה ומצוות - ח"י תמוז

מטות-מסעי ה'תשפ"ג

- דם נקי** 04
נקודה מעובדת
לנקות את הדם בציבוריות הישראלית
- שליחות לא מקומית** 05
שבת לישיבת 'ירדן ירחו'
הכנה לכיבוש הארץ בידי יהושע והכנה להתפשטות כיבוש הארץ ע"י משיח
- סוד הדם** 08
התבוננות בקבלה ורפואה
משמעות המילה דם, המבנה הביולוגי והקבלי-פנימי שלו ועבודת זיכור הדם
- הניגון החסידי** 21
ניגון מספר 543
מד' אלול תשפ"ב
- הרב והתלמיד** 22
פרקי אבות – פרק ב משנה ה
תלמיד חכם שיודע לשאול
- נדר בדעת אמת** 23
קול שמחה
זהירות, חוקיים
- נחלה לכל יהודי** 25
מלכות ישראל – תיקון המדינה
הפתרון למצוקת הדיור
- הסיפור החסידי** 26
רבי אלעזר מליז'נסק
פגימת הלֵבְנָה
- מענות ותשובות** 28
תשובות הרב לשואלים
חיזוק רוחני לתזרים המזומנים בעסק
- פְּאֲזֹר לְעֵדָיִם** 29
נְדָר לַהוֹי'
הַעוֹלָם הוּא לֹא רַק שָׁחַר וְלָבָן –
רְצֵי יִלְמַד אוֹתָנִי מִהוּ הַצְּבָע הַשְּׁלִישִׁי
וְאִיךָ זֶה קָשׁוּר לְפָרָשַׁת נְדָרִים

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראינו היקרים ושבת שלום לכל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם. לפניכם **גליון נפלאות** לשבת **מטות-מסעי** - **שבת מברכים חדש מנחם-אב**, מלא בכל טוב כתמיד.

השבוע בגליון:

שני שיעורים באמתחתנו השבוע, **שיעור קצר משבת האחרונה** לתמידי ישיבת 'ירדן ירחו' ושיעור התבוננות מיוחד בסוגיה של **תורה ומדע** שנמסר באנגלית במוצאי ט' תמוז. בשיעור הקצר והמתוק משבת האחרונה - **שליחות לאימקומית** - עסק הרב ב**נקודת עומדם של בני ישראל** בסוף חומש במדבר, "**בערבות מואב על ירדן ירחו**", הנקודה האחרונה לפני הכניסה וכיבוש הארץ ומשם גם הכנה להתפשטות הכיבוש לעבר הירדן המזרחי ולעולם כולו, זאת תוך הסבר המושגים בפזיקה - **תופעה מקומית ותופעה לא מקומית** - וקישורם ל**עבודת השליחות הנדרשת מאיתנו** כעת.

השיעור השני שייך לפקולטה לרפואה במסגרת **המכללה התורנית** - שיעור על **סוד הדם**, המנתח את הנושא מזוויות שונות ומגוונות, על פי תורה, מדע והעמקה בלשון הקודש, הכל במגמה לזכות אותנו **בדם נקי** ובריא בגשמיות וברוחניות. ההיבט החברתי-ציבורי של הדברים, שפחות הודגש בשיעור עצמו, מקבל ביטוי ב**נקודה המעובדת**. מדור מענות ותשובות משלים את השבוע את השיעור המרכזי בתשובה מרתקת על הסגולות ליציבות **תזרים המזומנים**, שהוא **הדם המניע את העסקים**.

סדר הלימוד לשבוע פרשת דברים הבעל"ט: נ"ך יומי - **דברי הימים א** פרקים טו"א; **משנה** - **יבמות** פרק יא

שבת שלום ומבורך,
המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם
שלחו הודעה לאלעזר במספר 052-5065243

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

דם נקי

מתוקנים – מצד האהבה והחסד שמבטא הצבע הלבן. אהבה ואחדות בינינו נותנים כח להוציא מתוכנו גורמים זרים ומזיקים ולהלחם בתוקפים אותנו מהחוץ.

בתאי הדם האדומים – 99% מתאי הדם, הנותנים לו את צבעו ואת שמו – טמון כח המדמה, שהוא עולם הדימויים וההקשרים שלנו, ה'צבע' והפרשנות למה שמתחולל לנו עינינו והיכולת לדמיין תסריטים שונים. כאשר הדם טמא ועכור, חלילה, הדמיונות שלנו על הזולת ועל המצב מזיקים, משבשים את שיקול הדעת ומייצרים שנאה ופחד – 'דם רע' בכל חלקי החברה. לאידך, כשהדם טהור ונקי – כשאנו דנים את הזולת לכף זכות ומקפידים על חשיבה חיובית – הדם נושא רוח-חיים, המצנן המאוורר ומחיה את החברה כולה.

הפלזמה מוליכה בגוף מגוון איכויות המזינות את תאי הגוף ומאפשרות את תפקודם התקין וגם מאפשרת סינון והוצאת פסולת מהגוף – תפקוד נכון שלה מאפשר חיבור והתכללות בין הגוונים השונים של החברה, כשהטוב והמועיל שתורם כל אחד מועיל לכולם (והחלקים השליליים 'זורמים' החוצה).

טסיות הדם אחראיות על קרישת הדם במקרה של דימום – היכולת לעצור מלחמות ומריבות, פציעה פנימית או חיצונית חלילה, ולשקם חזרה את החברה.

יצירת "דם נקי" בחברה תלויה במנהיג הצדיק, הנמשל ללב: המלך פועל להגנת העם מתוך אהבת ישראל; הוא אחראי לעולם הדימויים והחלומות של העם; הוא המנווט את החברה, מפקיד כל אחד על תפקידו הראוי לו ודואג לזרימה והתכללות; ועליו נאמר "זה יעצר בעמי" כשצריך לעצור דימום חלילה. החיבור למנהיג צדיק מזכה ב"דם נקי"!

בריאות האדם תלויה במחזור דם תקין, המזרים רוח החיים מהלב לכל אברי הגוף וחוזר חלילה. באמצעות דימוי זה מסביר אדמו"ר הזקן את חשיבות חיבור נשמות ישראל, זרימה תקינה ביניהן של רוח החיים מהשכינה (הלב) והחולי הנגרם לעם ולעולם כולו בהעדרם – "כי חורבן בית שני ונפילת ישראל בגלות והסתלקות השכינה וירידתה לאדום בבחינת גלות כביכול הכל היה בעון שנאת חנם ופירוד לבבות ר"ל" (תניא אגה"ק לא). מתאים בתקופה זו – בימי בין המצרים ולאור האקטואליה – להתבונן בתיקון מערכת הדם:

בסגנון המדובר היום, פירוד-לבבות נובע מ'דם רע' בין אנשים. כדי שהדם יזרום כסדרו, יועיל ולא יזיק, צריך לטהרו ולזככו – להפוך אותו, בלשון התורה, ל"דם נקי".

רכיבי הדם מכוונים כנגד אותיות שם הוי' ב"ה כסדרן: * – תאים לבנים, האמונים על מלחמת מערכת-החיסון בגורמי מחלות; ה – תאים אדומים, המולכים בגוף את רוח-החיים (חמצן); ו – פלזמה, המוליכה את התאים ועוד הרבה רכיבים חשובים להזנת ותפקוד הגוף; ה – טסיות, האחראיות על קרישת הדם.

כשהדם נקי החברה בריאה:

כל מאבק פנימי מזיק בעם ישראל הוא מחלה אוטואימונית, בה מערכת החיסון תוקפת את הגוף עצמו במקום להלחם בגורמי המחלות. כדי שכוחות-המלחמה יפעלו כדבעי, כנגד האויבים האמתיים, עליהם לנבוע דווקא מ"תאים לבנים"

שיעור

שבת לישיבת ירדן ירחו

שליחות לא מקומית

קיצור מהלך השיעור

הפרשות המסיימות את **חומש במדבר** מעמידות את עם ישראל על **גבול הארץ**, עוסקות ב**נחלת הארץ** ובגבולותיה ומהוות **הכנה** קרובה ל**כניסה לארץ** (כאשר כל חומש דברים, הבא עלינו לטובה, נאמר בנקודת המקום והזמן הזה). בשיעורי השבת האחרונה – שעסוק, כרגיל, בתורות מכתר שם טוב ומקול שמחה – עלתה כבדרך־אגב התבוננות השייכת לעמידת עם ישראל במקום הזה, כהכנה ל**כיבוש הארץ** הקרוב, בימי יהושע בן נון, וגם כהכנה להתפשטות כיבוש הארץ **לעתיד לבוא**, על ידי משיח צדקנו. זו התבוננות קצרה ואקטואלית על הפיכת השליחות שלנו **משליחות מקומית**, הקשורה בטבורה לארץ ישראל המצומצמת, ל**שליחות לא מקומית**, כהכנה לגאולה והתפשטות ארץ ישראל לעולם כולו.

"בערבת מואב על ירדן ירחו"

נמצאים כאן השבת תלמידי ישיבת "ירדן ירחו". בסיום פרשת חקת חנו בני ישראל "בערבות מואב מעבר לירדן ירחו"^א. אחר כך, בפרשת פינחס, המנין של בני ישראל פותח ב"וידבר משה ואלעזר הכהן אתם בערבת מואב על ירדן ירחו לאמר"^ב וחותם "אלה פקודי משה ואלעזר הכהן אשר פקדו את בני ישראל בערבת

מואב על ירדן ירחו"^ג. הביטוי הזה חוזר בשתי הפרשות הבאות – מטות-מסעי, שמתחילים לקרוא במנחה – עוד חמש פעמים^ד ובו חותם חומש במדבר. כלומר, "ערבת מואב על ירדן ירחו" הוא בעצם המקום של ההכנה האחרונה של עם ישראל לפני הכניסה לארץ. מה המשמעות הפנימית של המקום הזה?

ג שם פסוק סג.

ד שם לא, יב ("ערבת מואב אשר על ירדן ירחו"); לג, מח; לו, נ; לה, א; לו, יג. רק "ירדן ירחו" מופיע גם שם לד, טו. יש עוד ג'פ ביהושע "ירדן ירחו" (יג, לב; טז, א; כ, ח) ועוד "ירדן ירחו" בדה"א, ו, סג – סה"כ יג "ירדן ירחו" או "ירדן ירחו" בתנ"ך.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. יום שבת פינחס י"ט תמוז תשפ"ג – כפ"ח.

א במדבר כב, א.

ב במדבר כו, ג.

— משה רבינו הוא לוי וללויים אין חלק ונחלה בארץ ישראל. חז"ל אומרים¹¹ שמשנה רבינו התאוה לקיים את המצוות התלויות בארץ, אבל הלויים, שאין להם נחלה, לא מקיימים את רוב המצוות הללו — הם מקבלים את המעשרות, אבל הם לא מפרישים אותם (אך הם מפרישים מהם תרומת מעשר). אם כן, במובן הזה, משה רבינו לא צריך להכנס לארץ — לנחלת שבעת העממים בה אין לו נחלה.

אבל מה יהיה לעתיד לבוא? יש מי שאומר¹² שכאשר יכבשו את הנחלה השלמה שהובטחה לאברהם אבינו, כולל "את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני"¹³, תהיה שם נחלה גם לבני לוי. הר"ת של **קיני-קנזי-קדמני** הם **ק"ק"ק** — "קדוש קדוש קדוש"¹⁴ — וביחד הם עולים **ישראל** (ויש בהם עוד המון רמזים¹⁵). מי הם קיני-קנזי-קדמני? עמון-מואב-אדום (שכנגד בינה-חכמה-כתר¹⁶). אם כן, משה רבינו נקבר בארץ מואב (שכנגד החכמה, בחינתו שלו¹⁷), בתוך שלשת העממים שבהם תהיה נחלה גם לשבט לוי — משה רבינו נקבר בנחלה העתידיית שלו.

האם ארץ עשרת העממים, הארץ המובטחת לאברהם, היא תכלית השלמות של ארץ ישראל? כתוב ש"עתידיה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"¹⁸. השלב הבא, אחרי כיבוש ארץ שבעת העממים בכניסה הראשונה לארץ, הוא כיבוש ארץ שלשת העממים — זו שלמות הארץ לעתיד לבוא. אבל לא צריכים להסתפק בכך, אחרי הכיבוש של ארץ עשרת העממים ממשכים לכבוש את כל העולם.

כמו שאנחנו מסבירים באריכות במלכות

"ערבת" הוא לשון עריבות ותענוג ו"מואב" הוא לשון אבא¹⁹ כך ש"ערבת מואב" היינו התענוג שמתגלה בחכמה, בפרצוף אבא. "על ירדן" אומר שהאור של "ערבת מואב" בא מלמעלה ("על") ויורד ("ירדן") מטה-מטה — עד שהוא מגיע ל"ירחו". בתורה העיר נקראת תמיד "ירחו" ובספר יהושע היא נקראת תמיד "יריחו". "ירחו" היא על שם הירח (שייך ל"פני יהושע כפני לבנה") ו"יריחו" על שם הריח²⁰.

אפשר היה לחשוב שהשם "יריחו", על שם הריח — החוש של המשיח²¹ — הוא נעלה יותר, אבל עם ישראל נמשלו דווקא לירח²². "ערבת מואב על ירדן ירחו" אומר שיש המשכה מאבא — כולל "פנימיות אבא פנימיות עתיק"²³ (התענוג שבאבא) — עד לתיקון המלכות-

הירח, "הוי' בחכמה יסד ארץ"²⁴, "אבא יסד ברתא"²⁵.

קבורת משה

גם הקבורה של משה, אחרי ההכנה שלו את עם ישראל לכניסה לארץ, שייכת לאותו מקום — "ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו ראש הפסגה אשר על פני ירחו"²⁶. למה משה רבינו לא נכנס לארץ? אפשר לומר סוג של "טעם לשבח"

ה בראשית יט, לו (וברש"י שם).
ו ב"ב עה, א.

ז ראה רבינו בחיי על דברים לב, מט. ירחו-ירחו הם זוג של כפולות 13 (ירחו - חי"פ יג) ו7 (ירחו - ב"פ ז) - ירחו הזכר וירחו הנקבה (לפי הכלל בזה), אך יש מעלה לנקבה דווקא (כדלקמן בפנים).

ח ישעיה ו, ג. סנהדרין צג, ב.

ט ראה שמות רבה טו, כ"ז ובכ"ד.

י לקו"ת נצבים מט, ד.

יא משלי ג, יט.

יב זהר ח"ג רמח, א; תקו"ז תקון כא (סא, ב).

יג דברים לד, א.

יד סוטה יד, א.

טו ראה מנ"ח מצוה תקד אות ג.

טז בראשית טו, יט.

יז ישעיה ו, ג. טוב הארץ עמ' לא.

יח ראה עיניך ברכות בחשבון לך וכו' מ.

יט ספר הליקוטים דברים ובכ"ד.

כ ראה זהר ח"ב קנו, ב. שמות רבה כג, ד ובכ"ד.

כא ראה ספרי דברים פ"א; פסיקתא רבתי פרשת שבת ונח ב; ילקו"ש ישעיהו תקג.

לא צריכים

להסתפק בכך,
אחרי הכיבוש
של ארץ עשרת
העממים
ממשיכים לכבוש
את כל העולם

אנחנו היום צריכים

להיות נושאי

הפכים - להיות

עם כל המעלה

של ארץ ישראל,

כל המעלה

שתלויה במקום,

אבל גם לפעול,

כמו שהרבי

הדריך, כתופעה

לא־מקומית, עם

פעילות בכל

העולם

מתופעה־מקומית לתופעה־לא־מקומית – הוא שלח שליחים לכל העולם.

איפה אנחנו 'תקועים'? אנחנו מתנהלים כמו תופעה־מקומית – אפילו כשאני מציע למישהו שליחות בחיפה הוא אומר לי שזה רחוק מדי... אנחנו נמצאים בארץ ישראל, ולא רוצים לוותר על המעלה הזו – "הכל מעלין לארץ ישראל" וגם "הכל מעלין לירושלים"^כ – אבל צריכים גם להגיע למדרגה של תופעה־לא־מקומית. עם כל הקשר החזק של הרבי לארץ, המלחמה על

שלמות הארץ ואפילו ההכרה שיש קשר בין שיבת ציון לגאולה^{כז}, הרבי נשאר בניו־יורק – דווקא משם הוא היה יכול להנהיג את חב"ד כתופעה־לא־מקומית. אנחנו היום צריכים להיות נושאי הפכים – להיות עם כל המעלה של ארץ ישראל, כל המעלה שתלויה במקום, אבל גם לפעול, כמו שהרבי הדריך, כתופעה־לא־מקומית, עם פעילות בכל העולם. כאשר נמצאים במדרגה של תופעה־לא־מקומית אין מקום רחוק מדי – כל המקומות קשורים לגמרי ביחד. בעצם, מי שהתחיל עם הדבר הזה הוא הרבי הצמח־צדק (שהרבי קרוי על שמו), שאמר "מאך דא ארץ ישראל"^{כח} ('עשה פה ארץ ישראל', גם בחו"ל) – השליחות כתופעה־לא־מקומית דווקא מתוך הקשר לארץ ישראל היא ההכנה הקרובה לקיום היעוד המשיחי של "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות".

כו כתובות פ"ג מי"א.

כז ראה שיחת ויקהל תשנ"ב ס"ו (ובתיקון המדינה פ"א עמ' קב).

כח מאמר אדמו"ר הצמח צדק. ראה אג"ק מוהר"י צ"ח א אגרת עדר ועוד.

ישראל^{כב}, הכיבוש של העולם הזה, ארץ שבעת העממים, הוא כנגד הכוחות הפנימיים של הנשמה, נר"נ (כאשר גבולות עולי בבל־גבולות עולי מצרים־גבולות פרשת מסעי הם כנגד נר"נ, ה־ז'ה שבשם, מלמטה למעלה); הכיבוש של עבר הירדן המזרחי, ארץ שלשת העממים קניי־קנזיקדמני, הוא המקיף הקרוב, המקיף דחיה (ה־י שבשם); והכיבוש של כל העולם כולו הוא המקיף הרחוק, המקיף דיחידה. משה רבינו כ"גואל ראשון" שייך בפרט למקיף דחיה (כנודע^{כג} ש־

משה עולה י־ה פעמים **חיה**) אך כ"גואל אחרון", משיח, הוא עולה למדרגת היחידה^{כד} (קוצו של י).

שליחות לא מקומית

דברנו לאחרונה^{כה} על סוד ההצלחה של חב"ד – רבי ומסירות נפש. מה היה החידוש של הרבי בענין השליחות? יש היום מושגים בפזיקה, תופעה־מקומית ותופעה־לא־מקומית – יש תופעות שהתפשטות שלהן במרחב ברורה, לפי קשר של סבה ומסובב ובמגבלות מהירות האור, ויש תופעות שקורות בד בבד בשני קצוות של היקום, במרחק של מיליארדי שנות אור, כשאינו לנו שום דרך להסביר את הקשר בין הדברים. אפשר להגיד שהרבי הפך את חב"ד

כב מלכות ישראל ח"א מאמר "גבולות הארץ" (ועיי"ש שבחיו משה הוא בבחינת נשמה, "משה זכה לבינה", וגבולות פרשת מסעי נאמרו לו, והאמור בפנים שייך למשה עם הסתלקותו – וראה גם קהלת יעקב ערך 'משה' יח – ידוק).

כג מעין גנים ח"ד עמ' קמז; שעשועים יום יום וילך.

כד ע"ח ש"ג פ"ב (וראה שעשועים יום יום ה"ל).

כה התועודות יביג תמוז – נדפסה בגליון פינחס.

סוד הדם

קיצור מהלך השיעור

במסגרת ההתעוררות המחודשת של נושא 'המכללה התורנית' נתן הרב שיעור השייך ל'פקולטה לרפואה' – על סוד הדם כגוף האדם. פרק א מתייחס לדברי האבן-עזרא על הקשר בין הנפש והדם. פרק ב, עיקר השיעור, בונה פרצוף שלם של משמעויות לשוניות ותוכניות הטמונות בשם דם. בתוך הדברים מוסבר גם המבנה הקבלי הפנימי של רכיבי הדם והמבנה של סוגי הדם. תכלית כל ההתבוננות היא להבין את העצמה והחשיבות הטמונות בדם ולהגיע על ידי עבודה פנימית לזיכוך הדם – לזכות ל"דם נקי" בגשמיות וברוחניות.

הנושאים יש לנו ספרים, או חומרים שמתאימים לספרים, על החיבור בינם לבין התורה. לדוגמה, התחום של רפואה שנמצא כאן בתפארת – "תפארת גופא"¹. יש שלשה מלאכים ראשיים, מיכאל-גבריאל-רפאל, כנגד חסד-גבורה-תפארת², כאשר רפאל – הרופא – הוא בתפארת. השרש של תפארת, פאר, הוא גם אותיות השרש רפא. רפואה וריפוי והגוף הם בתפארת. זו דוגמה – לכל נושא כאן יש ספירה. יש את תורת הנפש – פסיכולוגיה, שייכת כאן לדעת, נשמת התפארת, נשמת הרפואה ורפואת הנפש. צריך לחבר את הנשמה והגוף – דעת

א. הדם הוא הנפש חזון המכללה התורנית

בחוברת שנקראת 'המכללה התורנית'^א משורטט רעיון-מבנה שפתחנו לפני כמה עשורים. היתה סבה לכך שהנושא עלה כעת שוב^ב ואנו מאד מקווים שהרעיון יצא מן הכח אל הפועל. חושבים על בנית מסלול שילמדו בו את הבסיס של כל הנושאים שיש כאן. בפרצוף של 'המכללה התורנית' יש את הנושאים שלומדים בעולם האקדמי מאורגנים לפי הסדר של הספירות. ברוב

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. מוצאי ט' תמוז תשפ"ג – כפ"ח (אנגלית).

א נדפס שוב באיחוד התורה והמדע עמ' 367.

ב ראה התועודות יסוד שביסוד השנה – פורסם בגליון שבועות.

ג הקדמת תקו"ז, יז, א ("פתח אליהו").
ד ראה קהלת יעקב ערך רפאל אות ג (ובכ"ד).

למה רפואה

מתחילה מהנושא של הדם? כתוב בתורה ש"הדם הוא הנפש"

בדעת נמצאת תורת הנפש^ח) וכל הביטוי "הדם הוא הנפש" (המוסיף להנ"ל עוד **כב**, סוד **כב** אתון דאורייתא) בגימטריא **מלכות** (כידוע^ט), אותיות המילוי של דעת – **דלת** עין תו – הן

לויחן, בגימטריא **מלכות**). בפרצוף של מערכות הגוף^י מערכת הדם היא בנינה – כפי שעוד יוזכר – לדעת שייכת מערכת העצבים ולמלכות שייכת מערכת העיכול. לבניה יש קשר פנימי גם עם הדעת (שהרי "אם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת"^י) וגם עם המלכות (בסוד "הא [תתאה] בהא [עילאה] תליא"^י, "כאמה בתה"^י). הרמז הזה נותן השראה למחקר באקדמיה שלנו, שיבדוק האם זרימת הדם התקינה משפיעה ישירות על העצבים ועל העיכול.

פירוש האבן-עזרא

כעת נסתכל באבן-עזרא – הפשטן הכי גדול במפרשי התורה, אפילו יותר מרש"י. רש"י הרבה פעמים מתבסס על דרשות חז"ל. הרבי אמר הרבה פעמים שרש"י נקרא "פשוטו של מקרא"^י, אבל הקריאה הכי פשטנית של התורה היא של האבן עזרא.

בהרבה מקומות בתורה כתוב שהדם הוא הנפש, בצורות שונות, ואחת מהן בפרשת אחרי-מות בחומש ויקרא^י:

כִּי נִפְשׁ כָּל בְּשָׂר דָּמָו בְּנִפְשׁוֹ הוּא וְאָמַר לְבָנִי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בְּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נִפְשׁ כָּל בְּשָׂר דָּמָו הוּא כָּל אֲנֶלְיוֹ יִפְרָת.

ח כאשר תכלית תורת הנפש היא תיקון כח המדמה – אחד מפירושי דם, כמו שיתבאר בפרק הבא.

ט שיעור כ"א אלול תשס"ו; ב' אלול תשע"א. ועוד.

י מאמר "שבתות ה'" לרמ"ע מפאנו ח"ו.

יא ראה רפואה שלמה פ"ג.

יב אבות פ"ג מי"ז.

יג שבת קלה, ב. ראה ספר הפליאה ד"ה "וראה והבן".

יד יחזקאל טז, מד. זחר ח"א קעג, ב.

טו ע"פ פירש"י בבראשית ג, ח ויכד.

טז יז, יד.

ותפארת. יש לנו ברוך ה' בית ספר שלם לתורת הנפש, כאן בישראל, וגם אוו-ליין סביב העולם – תורת הנפש על פי הבעל שם טוב. זו דוגמה אחת למשהו שכבר קיים.

הרעיון שאחרי ארבע שנות לימודי תואר ראשון אדם יכיר את הבסיס של הנושאים האלה עם חיבור לקבלה וחסידות, עם המבנה לפי הספירות ועם הבנה מה הדברים אומרים גם במישור הפיזי וגם ברוחניות. המסלול יהיה מוכר רשמית בצורה כלשהי. שוב, יש ספרים בנושאים השונים וגם עוד חומרים. המחשבה כעת היא שתלמיד יהיה בקיא בכל התחומים שיוכל לקבל תעודה של ידע-כללי הוליסטי לפי קבלה וחסידות.

יסוד הבריאות – הדם

זהו ההקשר הכללי של המפגש. בתוך הפרצוף השלם, היום נדבר על נושא ברפואה: כתוב בתניא^י שבריאות טובה תלויה במחזור הדם. אם הדם זורם טוב בכל הגוף, בלי חסימות, האדם בריא. אם יש חסימות לזרימה הטובה של הדם – האדם אינו בריא. כך כתוב בתניא, ומוסבר שהשכינה עצמה, בתוך עם ישראל, היא הזרימה של הדם.

למה רפואה מתחילה מהנושא של הדם? כתוב בתורה ש"הדם הוא הנפש". זהו חידוש גדול – דם הוא משהו פיזי, אבל כתוב שהוא הנפש. פירוש אחד הוא^י שהנפש שורה בתוך הדם, יותר מכל שאר האברים או המערכות בגוף. אנחנו אוהבים לעשות גימטריאות, תופעות מופלאות. לפני שנעמיק בעוד פירוש נאמר רמז חשוב: **דם** ועוד **נפש** בגימטריא **דעת** (וכפי שהזכרנו, בפרצוף המכללה התורנית

ה תניא אגה"ק לא.

ו דברים יב, כג. וראה בראשית ט, ד; ויקרא יז, יד.

ז ראה תניא פרקים איז"להימט.

מחובר לשמן. הוא אומר שהאור קשור לשמן הזית כמו שהנפש קשורה לדם – הנפש היא האור והדם הוא השמן.³ זהו דימוי מאד יפה, ותיכף נראה שאחד המובנים העיקריים של דם, במשמעות הפנימית, הוא דימוי, לדמות דימויים נכונים. המפרש מוסיף: "כי כמו עמידת האור בשמן כן עמידת הרוח בהדם, והדם הוא המולידו ומקיימו". מענין אם הוא לוקח זאת ממקום אחר באבן עזרא.

זו התחלה יפה ביחס לדם.

סוד הנר

התורה אומרת כמה פעמים שהדם הוא הנפש. כאן הוא משתמש במלה רוח, אבל המלה בתורה היא נפש. בקבלה המושגים נפש ורוח הם שתי מדרגות שונות. מכיון שהדם נושא את כח החיים – החמצן – המילה "רוח" אפילו יותר מתאימה כאן.

הנפש היא הנמוכה ביותר מחמש מדרגות הנשמה – נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה^א. נפש-רוח-נשמה הן שלש המדרגות הפנימיות של הנשמה. בדרך כלל באריז"ל כתוב שאדם נולד עם שתי הרמות נפש-רוח^ב. יש מקומות שכתוב רק נפש^ג, אבל בדרך כלל כתוב שיש נפש-רוח כבר ברחם^ד. כשהאדם גדל הוא מקבל את הנשמה, ואם הוא זוכה הוא גם מקבל חיה ויחידה^ה – אורות מקיפים, העומק של העל-מודע. מהיחידה מקבלים את כח מסירות הנפש, מסירות על קידוש השם, ומהחיה מקבלים את

אמרנו שהנפש היא בדם – כאן כתוב שהדם הוא בנפש. מבין כל המקומות שכתוב על הקשר בין הדם והנפש, כאן הפירוש של האבן-עזרא הכי משמעותי:

"דמו בנפשו" – הוא דבק עם הנפש

אי אפשר לומר שהדם בתוך הנפש, כי בדיוק ההפך – הנפש בתוך הדם. כמה פעמים בתורה הפירוש של 'ב...' הוא (לא 'בתוך' אלא) 'עם'^א. "דמו בנפשו" אומר שהדם הוא עם הנפש – הם הולכים ביחד, כתופעה סימולטאנית. אי אפשר דם ללא נפש ואי אפשר נפש ללא דם^ב. זו המשמעות של "דמו בנפשו" הוא דבק עם הנפש" – הדם בדבקות עם הנפש.

אבל האבן עזרא ממשיך עם משהו יותר מדהים:

כי ידוע שהגידים היוצאים מפאת שמאל הלב מחולקים בחצי לדם ולרוח

ידוע שבכלי הדם היוצאים מצדו השמאלי של הלב שני מרכיבים – מרכיב אחד הוא הדם עצמו ומרכיב שני הוא הרוח, החמצן שהדם נושא ומפזר בכל חלקי הגוף. החמצן, שנמצא בתוך הדם – שבא מצד שמאל של הלב – בעצם נקרא "רוח חיים", כח החיים. הדם הוא ביחד עם הרוח, שלפי הפירוש שלו היא בדיוק כמו הנפש. אחר כך הוא מביא דימוי מאד יפה לחיבור הדם עם הנפש (הרוח, החמצן):

כדמות שמן זית עם האור.

כמו שמן זית זך עם האור שמאיר כשמדליקים את הנר. בחסידות^ט יש הרבה מאד ביאורים והתבוננויות על הנה, עם המרכיבים השונים שיש בו. הדלק של הנר הוא שמן זית, אבל התכלית היא להדליק אותו ואז יש אור – והאור הזה

יז ראה מחוקקי יהודה – בחלק "קרני אור" – על האבן עזרא כאן.

יח ובמחוקקי יהודה – בחלק "הל אור" – כי מיום שנוצר הדם [כבר בעובר] נוצרת עמו גם נפש הבשר, ולא ימצא דם בלא נפש ולא נפש בלא דם" (וראה עד"ז לויקרא יז, יד וברבינו בחיי שם פסוק יא).

יט ראה תניא פל"ה, בדרושי חנוכה (מתנ"א עד סוד ה' ליראיו שמו"ז) ועוד.

א כ – בהקבלת שבעת המשקים (מכשירין פ"ו מ"ד) למדות הלב (רפואה שלמה פ"ד ועוד) דם שייך להודו ושמן-זית ליסוד – בסוד "צדיק [יסוד] תמים [הוד]" (בראשית נ, ט).

ב כא בראשית רבה יד, ט; דברים רבה ב, לו.

ג כב חסדי דוד סימן עו ונתבאר בארוכה בחסדי דוד הנאמנים (וש"נ מקורותיו באריז"ל).

ד כג ראה זהר ח"ב צד, ב.

ה כד רחם נוטריקון "רוח אלהים" – "רוח אלהים מרחפת על פני המים [מי השפיר של העובר ברחם]" (בראשית א, ב), נמצא שהנפש נמצאת בפנימיות העובר והרוח מרחפת כמקוף, ודוק.

ו כה ראה במקורות שבערות כביכג.

"כל חי מתנועע"

– אתה לא יכול
לזוז אם אתה לא
חי, בשביל לזוז
אתה צריך נפש

כתר: דממה

נתחיל מהתחלה – הכתר.
כתר הוא העל־מודע, או חווית
הדממה של הנשמה. המשמעות
הראשונה של דם היא דומיה –
"לך דמיה תהלה"^{כב} (והתהלה הו

היא התחלה, הכתר). אומרים לה' שהתהלה שלך
היא הדומיה, כי אי אפשר להבין אותך. כל שבח
שאומר ימעיט בגדולה האמתית שלך, אז אני רק
עומד בשתיקה לפניך: "נורא תהלת' – יראוי
מלהגיד תהלותיך פן ימעטו, כמ"ש 'לך דמיה
תהלה"^{כג}. זו המשמעות הראשונה של דם.

העובדה שהדם חיוני כל כך לקיום ולחיים
הבסיסיים של האדם קשורה לכך שהשם אדם
עצמו הוא מלשון דם^{כד}. בפרצוף שלנו המשמעות
של 'אדם' תהיה בתפארת. בכל אופן, כתוב^{כה}
שהשם אדם בא מלשון דממה והשם חוה בא
מלשון דבור ("יחווה דעת"^{כו}). זהו הסוד של
חשמל – "חש" של דממה ו"מל" של דבור
("עתים חשות עתים ממללות"^{כז}) – ביחוד של
איש ואשה, היחוד של האיש הראשון והאשה
הראשונה, אדם וחוה, יחוד של דממה־חוות דעת.
בכל אופן, כאן מדובר על החוויה של לעמוד

דומיה לפני ה', כי איני מסוגל לומר שום דבר
אמתי על ה', ואת הגדולה של ה' אני רק יכול
להרגיש בפנים, בלתי־אפשרי לבטא אותה.
מה הקשר של דומיה לדם? ראינו שהאבן
עזרא משתמש במשל מאד יפה, שהנפש ביחס
לדם היא כמו האור על השמן של הנר. מהו דם־
דומיה? לעמוד דום. אבל בפשטות הדם לא עומד
דום אף פעם – הוא תמיד מסתובב, "סובב סבב
הולך הרוח"^{כח} שבתוך הדם, יש דופק קבוע של

הדבקות בה'^{כט}. הכל מתחיל
מנפש, וכמו שאמרנו, באדיז"ל
בדרך כלל שתי המדרגות של נפש
ורוח באות יחד. יוצא מכאן רמז
שמתאים לאבן עזרא, שראשי
התיבות של שתי המדרגות
הבסיסיות, נפש־רוח, הם נר. אם יש שלש
מדרגות – נפש־רוח־נשמה – ראשי התיבות
הם נר"נ (נר ב'הף"^כ).

לפעמים כתוב^{כא} שנפש היינו כח התנועה
בגוף. מובן עיקרי של נפש הוא רצון^{כב}, שהוא
המניע הפנימי של כל ריצה־תזוזה. "כל חי
מתנועע"^{כג} – אתה לא יכול לזוז אם אתה לא
חי, בשביל לזוז אתה צריך נפש^{כד}. הכח הכי
בסיסי של חיים נקרא תנועה, "כל חי מתנועע".
זרימת הדם היא אולי החלק הכי חשוב בתנועת
הגוף, אבל החיים עצמם מוגדרים על ידי תנועה.
שתי המדרגות הללו, שהן התנועה הטבעית של
הגוף ואבריו יחד עם רוח החיים (דהיינו תחלת
מודעות החיים) הן שתי המדרגות של נפש־רוח,
שראשי התיבות שלהן הם נר.

ב. פרצוף השמעויות הדם

מה שנעשה כעת הוא ליצור – כמו שאנחנו
אוהבים – 'פרצוף' של המשמעויות השונות
של המלה דם בלשון הקדש. מההתבוננות הזו
אפשר להבין את המשמעויות של הדם. כבר
הזכרנו את התובנה שדם קשור לכח המדמה –
בדם עצמו טמון הכח לדמות את הדברים ולהבין
את החיבורים ביניהם, הכח שצריך בהתבוננות
מהסוג הזה.

כו ראה סוד ה' ליראוי תפלה קודם הלמוד (נתבאר
בשיעורים בסוד ה' ח"ב).

כז ראה שבעים פני חן פן יב.

כח ראה גם רבינו בחיי לבראשית א, כ ולקו"מ לא.

כט בראשית רבה יד, ט; דברים רבה ב, לו.

ל ספר מפתח הרעיון לרבי אברהם אבולעפיא בסופו
(אות ת).

לא וראה רד"ק לבראשית ט, ב.

לב תהלים סה, ב.

לג שמות טו, יא ורש"י עה"פ.

לד ספר הליקוטים פרשת נח. ובכ"מ.

לה ראה תחלת "פרצוף הדעת" בשערי אהבה ורצון.

לו תהלים יט, ג.

לז חגיגה יג, ב.

לח קהלת א, ו.

'בורא' את הדם – יש בדם באופן מוחשי את ההתהוות מאין ששייכת לחכמה. ההסבר הפנימי¹⁰ הוא ש"החכמה מאין תמצא [בבינה]" – החכמה באה "מאין", מהכתר, אבל היא מקבלת קיום-מציאות באמא, שהיא "ראשית היש"¹¹, ראשית המציאות – והרי הבינה היא מקום מערכת הדם בכלל, כנ"ל.

ארבעת רכיבי הדם

יוצאת מכאן עוד הקדמה חשובה, התבוננות במרכיבים של הדם. לדם יש ארבעה מרכיבים שונים – תאי דם לבנים, תאי דם אדומים, פלזמה וטסיות הדם (שיוצרות את קרישת הדם). אפשר לכוון את ארבעת המרכיבים כנגד אותיות שם הוי' ב"ה:

מאד ברור שהתאים הלבנים והתאים האדומים הם י"ה, אבא ואמא. כתוב בפירוש בגמרא¹² שהלובן בא מאבא והאודם בא מאמא – יחס מובהק של לבן ואדום. הסברנו ש"החכמה מאין תמצא [בבינה]" – המציאות של הדם היא דווקא האדום שבו, שהרי 99% מתאי הדם הם התאים האדומים, שהם המעבירים את רוח החיים, החמצן, לכל הגוף (עיקר הענין של "הדם הוא הנפש", מערכת הדם שבבינה, כנ"ל). בעברית המלה אדום היא אחת המשמעויות של דם – באנגלית אין קשר בין red-ל blood, אלה מילים שונות, וכפי הידוע לנו גם אין תופעה מובהקת כזו בשפות אחרות. לעומת התאים האדומים, עיקר מציאות הדם עצמו, התאים הלבנים הם פחות מחצי אחוז, ותפקידם הוא המלחמה בגורמי מחלות, כחלק ממערכת החיסון שבגוף¹³. המיעוט שייך לחכמה

"רצוא ושוב"¹⁴, אחרת האדם לא חי. אז מה בכל זאת הקשר בין דם לדומיה? כמה שהדם זורם חזק, כמו מים, הוא עושה זאת בחשאי. כשאני הולך לים ורואה את הגלים אני גם שומע אותם, זרימת המים עושה רעש, עושה קול. הייתי חושב שהדם שמסתובב מאד מהר בגוף שלי גם יעשה איזה קול – אבל איני שומע כלום, הוא זורם בחשאי, ממש כמו השמן¹⁵. רק כשאני מודד את הדופק אפשר לשמוע אותו. היום במכשירים מסוימים של בדיקת דם שומעים את הדופק, אבל באופן טבעי איני שומע את הדם – הוא זורם בדומיה. על סיבוב הדם אפשר לדרוש את הפסוקים "קול דממה דקה"¹⁶ ו"דממה וקול אשמע"¹⁷ – הדם הוא דממה, אבל יש בו איזה קול. הקול של הדם הוא דופק החיים שבו – זהו היחס בין הכתר לבין החכמה, הספירה הבאה שנסביר. שוב, יש בדם דממה וקול יחד – זו הקדמה חשובה.

חכמה: רוח החיים

מה המשמעות הבאה של דם? לפי האבן עזרא, הביטוי "הדם הוא הנפש" אומר שהדם הולך יחד עם רוח החיים, נושא את רוח החיים. החיים שייכים לחכמה, כח החיים של הגוף הוא חכמה, עליה כתוב "החכמה תחיה בעליה"¹⁸ ו"ימותו ולא בחכמה"¹⁹. על החכמה כתוב גם "החכמה מאין תמצא"²⁰. זהו דבר חשוב ביחס לדם, שהתאים שלו מיוצרים במח העצם, מתהווים כמו הבריאה יש מאין – מח העצם

מח העצם 'בורא'
את הדם - יש
בדם באופן מוחשי
את ההתהוות
מאין

10 מו ראה סה"מ תרנ"ז עמ' רסח.

11 מז ראה שער היחוד ריש פכ"ה וש"ב.

12 מח נדה לא, א.

13 מט בפרצוף מערכות הגוף מערכת החיסון שייכת להוד, כך שיש כאן התכללות ו"אחליפו דוכתייהו" – חיים (השייכים) לקו ימין, מתנת החיים בנצח, ראה ס"י פ"ד מ"ג) באים ממח הבינה (מערכת הדם, התאים האדומים) וחיסון (השייך לקו שמאל, הוד) בא ממח החכמה (התאים הלבנים) – כנודע

14 לט' יחזקאל א, יד. וראה לקו"ת פקודי ח, ד.

15 מ זהר ח"ג לט, איב.

16 מא מלכים א' יט, יב.

17 מב איוב ד, טז.

18 מג קהלת ז, יב.

19 מד איוב ד, כא.

20 מה שם כח, יב.

הפוך – בסוג A יש נוגדן נגד אנטיגן B, בסוג B יש נוגדן נגד אנטיגן A, בסוג AB לא קיים אף נוגדן ובסוג O קיימים שני הנוגדנים). נאמר בפשטות ש-A הוא חכמה, B הוא בינה, ה־ז היא חיבור שלהם, AB, והמלכות, "דלית לה מגרמה כלום"¹⁷, היא O (שאינ בו אף אנטיגן, ולכן הוא יכול לתרום לכולם – המלך הוא 'נשמה כללית' שדווקא מתוך העדר-המציאות שלו, שפלותו העצמית, יכול להיטיב לכל):

י	דם A
ה	דם B
ו	דם AB
ה	דם O

חוץ מהחלוקה לסוגי דם, כל סוג דם יכול להיות חיובי או שלילי – בכל דרגה יש חסד וגבורה (כנודע).

זו התבוננות פשוטה לתלמיד רפואה איך להבין את סוגי הדם לפי קבלה. גם כאן, אפשר להציע כיוון מחקר באקדמיה שלנו – לבחון האם אפשר לזהות מאפיינים באישיות שתואמים את ההקבלה לסוג הדם (יושם לב כי בעוד שההקבלה של שני סוגי הדם התחתונים, AB ו-O היא תוכנית, לא מצאנו הסבר טוב למה A ו-B מוגדרים כך, וממילא יתכן גם שאפשר להפוך ביניהם – גם בהקבלה לחכמה ובינה – ואם עושים מחקר ובונים ניסויים צריך לקחת זאת בחשבון)¹⁸.

בינה: כח המדמה

נחזור לפרצוף העיקרי שלנו: מה כבר אמרנו? הדממה של הדם היא הכתר ורוח החיים של הדם היא החכמה. מהי הבינה? מכיון שבפרצוף של מערכות הגוף מערכת הדם שייכת לבינה, כנ"ל,

היחס בין חכמה ובינה הוא צמצום והתפשטות¹⁹, מיעוט וריבוי (כמותי) והכח של התאים הלבנים להלחם נובע מגבורה דעתיק המלוכשת בחכמה²⁰ (דאריך, ומשם מאירה לחכמה סתם, ודוק)²¹. אם כן, התאים הלבנים והתאים האדומים הם באופן מאד ברור אבא ואמא.

הפלזמה, שנושאת הרבה מינרלים ודברים חיוניים לגוף, היא ה־ז של שם הוי' – היא מביאה לגוף הרבה חומרים חשובים. הגיוון של החומרים מתאים ל־ז, שמורכב מכל מדות הלב, וה־ז גם מכוונת לגוף ("תפארת גופא") שהחומרים הללו נחוצים עבורו.

בסוף, יכולת הקרישה של הדם (הטסיות) – שבלעדיה האדם נמצא בסכנת נפשות – שייכת למלכות, הסיום, הכח שעוצר דברים, כאמור במלך "זה יעצר בעמי"²².

אם כן, ראינו כאן י־ה־ז־ה של הדם:

י	תאים לבנים
ה	תאים אדומים
ו	פלזמה
ה	טסיות

ארבעה סוגי דם

אם כבר, נוסיף כאן עוד מבנה של הדם – ארבעה סוגים של דם. עירווי הדם הראשון – בשבילו צריך לדעת סוג הדם – היה בסך הכל לפני כמאה שנים.

יש ארבעה סוגים עיקריים של דם – A, B, AB ו-O. הניתוח של סוגי הדם הוא לפי תאי הדם האדומים, שהם עיקר מציאות הדם (כנ"ל) – בסוג A יש אנטיגן A, בסוג B יש אנטיגן B, בסוג AB יש את שני האנטיגנים ובסוג O אין אף אחד מהאנטיגנים (כאשר בפלזמה המצב הוא

שבגוף מח הימין משפיע על צד שמאל ומח השמאל על צד ימין.

נ תניא אגה"ת פ"ד. ובריבוי מקומות.

נא ראה לקו"ת שלח מו, ג (ובכ"מ). ע"פ פירוש הרמ"ז על זהר ח"ג ריג, א.

נב ע"ח ש"ג (אריך אנפין) פ"ו (מ"ק).

נג שמוא"ל ט, יז.

נד ע"פ זהר ח"א קפא, א ועוד.

נה את כיוון המחשבה הזו מזכירה התיאוריה – הלא' מוסכמת בעולם המדעי היום – של התאמת דיאטה לפי סוג הדם. ההמלצה בתיאוריה הזו על לחם לבעלי סוג דם A ועל בשר לבעלי סוג דם B יכולה לעלות בקנה אחד עם הקבלתם לחכמה ובינה, בהתאמה, ודוק.

דמיון מודרך חיובי ושלילי

הדמיונות יכולים להתדרדר ולהיות דבר מאד גרוע, עד כדי כך שרבי נחמן אומר^{נח} שהכינוי של היצר הרע הוא "כח המדמה", כי הוא יכול לבנות לאדם הרבה דמיונות ולגרום לו לחיות בהם. יש מדרגות שונות של בינה, של אמא, וכח המדמה השלילי הוא האחוריים של המדרגה הנמוכה של הבינה^{טז}.

אנחנו מדברים^{סא}, במיוחד בתורת הנפש, על הנושא של דמיון מודרך. יכול להיות דמיון חיובי, אפילו הבעל שם טוב עצמו אמר^{סב} שאדם צריך לדמות את עצמו עולה מעולם לעולם – אני בעשיה, עולה ליצירה וכו'. אבל זהו דבר טוב רק למי שיודע מה שהוא עושה – שהחוויה שלו היא חוויה אמיתית. דימוי שהוא ודאי טוב וחיובי הוא מה שכתוב בחסידות 'חשוב טוב – יהיה טוב'^{סג}. הדמיון הזה הוא לא רק בסדר, בדיעבד, הוא לכתחילה לגמרי. כשנכנסים לרופא בישראל לא כל כך מרגישים זאת... תחשוב חיובי, תהיה אופטימי! זהו דמיון מודרך חיובי. אבל משאר סוגי הדמיון – שאתה כאן ושם, בשביל להעביר טראומות מעבר – אנחנו לא כל כך מרוצים, כי זהו כח המדמה הלא-מבורר. כמו שרבי נחמן אומר, כח המדמה עצמו הוא יצר הרע. יש כל מיני תסריטים שאפשר לדמיין – אבל הם לא אמתיים.

דעת: דימוי מילתא למילתא (גזרה שוה)

אם כן, היו לנו עד כאן כתר-חכמה-בינה. המשמעות הבאה היא בדעת. הכח הפנימי של הדעת הוא יחוד^{סד} – הכח לעשות יחודים, כמו

מתאים להרחיב במשמעות שלה יותר מבשאר הספירות:

כתוב במגלת אסתר^{טו} שמדרכי אמר לאסתר שתכנס לאחשורוש להתחנן על עמה. היא השיבה שיש בכך סכנה כי "כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית... ואני לא נקראתי לבוא המלך זה שלשים יום". הוא ענה "אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים" – ההפך, וזהו לא הזמן לדממה, את צריכה לדבר! – ואם תשתקי, "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו". המילה החשובה לנו כאן היא "אל תדמי בנפשך" – זו המשמעות החשובה הבאה של דם.

בדרך כלל כח המדמה מתפרש כדמיון. אבל כאן, אם מסתכלים בתרגום התנ"ך לאנגלית, "אל תדמי" לא מתורגם don't, imagine, 'אל תדמיני', אלא don't think, 'אל

תחשבי'. יש משהו בדם שהוא מציין את הכח לחשוב משהו, מחשבה מסוימת שיש לך בראש, שכאן היא המחשבה "להמלט בית המלך". אפשר היה לומר 'אל תדמיני', אבל "אל תדמי" הולך כאן עם המחשבה. המשמעות הזו של דם, כח המדמה, שייכת לאמא, בינה. "בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש"^{טז} – יש לה כח חזק לדמיין תסריטים. כאן יש תסריט אחד, שהיא תשתוק ותינצל, והוא אומר לה שלא תדמיין אותו. היכולת לדמיין או לחשוב, לצייר במחשלי תסריט מסוים, היא הבינה של כח הדם. הכוונה שהדם עצמו, הדם הגשמי, נושא איתו את הכח הרוחני הזה. אם הדם הוא טהור – הדמיונות שלך יהיו טהורים. אם לא – לא.

אם הדם הוא

טהור – הדמיונות
שלך יהיו טהורים.
אם לא – לא

נח ראה לקוטי מוהר"ן סוף תורה כה.
נט כח המדמה בגימטריא זלפה – פרצוף זלפה משתלשל מפרצוף לאה, המלכות דתבונה (ע"ח שמ"ט פ"ט).

ס ראה תשובה בנושא בעלון גל עיני גליון 37 עמ' 6. שיעורי ב' כסלו תשע"ב דו' שבט תשע"ו.

סא כש"ט (קה"ת) אות רפא"א.

סב אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ב עמ' תקלז; ח"ז עמ' קצז.

סג הנפש פ"ז ובכ"ד.

נו אסתר ד, ד"ד.

נד נדה מה, ב.

חג"ת: התדמות, אדום ואדם צבע אדום

כבר אמרנו שדם הוא אדם – זו משמעות המלה דם, ש־99% אחוז מהתאים שבו הם תאים אדומים. אבל הדם הוא גם לבן, יש בו תאים לבנים. גם הפלזמה – השקופה־צהבהבה – היא יותר לבנה מאדומה. בכללות הדם הוא אדום, אבל יש בו גם לובן – הוא הרכבה של צבעים. אמרנו שרוח החיים של הדם היא חכמה, אבל הלובן של הדם הוא החסד. קודם אמרנו שתאים לבנים ותאים אדומים הם חכמה ובינה, אבל בכללות הצבע האדום בקבלה הוא גבורה.¹ שוב, באנגלית דם ואדום הן מלים אחרות, אבל בעברית זו אותה מילה.

כתוב² שסתם צבע בתורה הוא אדום. כעת קראנו על פרה אדומה. פרשת פרה אדומה מגלה שיש משהו סודי באדום – הכח לטהר מטומאת מת. בתורה יש צבע, כמו צבע של פנים – מהו הצבע? אדום. לא ירוק או צהוב או כחול. סתם צבע הוא אדום. משהו יכול להיות או לבן או צבעוני. גם בכתר יש לבן, "לבן העליון" – שם הלובן הוא שקוף. משהו יכול להיות שקוף, לבן או אדום (כלומר, צבעוני). בספקטרום אדום הוא קצה אחד, אבל בכל הצבעים שעל הספקטרום יש גם אדום – הצד הנסתר של הספקטרום הוא גווני ארגמן.³ העובדה שבדם עצמו יש כדוריות לבנות וכדוריות אדומות. הצבע האדום הוא גבורה.

אדום הוא גם שם של מישהו מאד חשוב בתורה – "עשו הוא אָדום"⁴. השם שלו אדום, למה? כי הוא נולד אדום – "ויצא הראשון אדמוני"⁵. עשו הוא דמות מאד צבעונית, הדמות

"והאדם ידע את חוה אשתו"⁶. החיבור הראשוני של הדעת בתורה הוא בין איש ואשתו. בקבלה המושג יחוד הוא מאד יסודי – כל הכוונות בתפלות נקראות יחודים.

בנגלה שבתורה יחוד הוא הכח של "גזרה שוה" – לראות שיש שני פסוקים או ציוויים דומים, בהם יש שימוש באותם מילים או ביטויים, המעיד שצריך לחבר בין ההלכות של אותם דברים. הלימוד הזה נקרא "גזרה שוה", אבל כתוב⁷ שאדם לא יכול לדרוש מעצמו גזרה שוה – רק אם קבל אותו מרבו ורבו מרבו עד משה רבינו. למה? כי אם הדימוי הוא לא נכון – יש בו נפילה לכח המדמה השלילי, חיבור בין דברים שבאמת אין ביניהם חיבור⁸. משה רבינו הוא הדעת של עם ישראל⁹ – גזרה־שוה שבאה ממנו היא הכח של הדעת דקדושה לחבר בין שני דברים שיש ביניהם קשר, ומכיון שיש ביניהם גזרה־שוה אמתית אפשר ללמוד מההלכות של אחד לשני וכו'. זהו הכח של "מדמה מילתא למילתא"¹⁰.

לדמיין, כמו שאמרנו, פירושו לבנות איזה תסריט במח שלך. אבל כאן עוד משמעות, שונה – לא רק לדמיין משהו אלא לדמות בין דברים, לראות את הדמיון והקשר בין שני דברים שונים. רואים ששני דברים דומים אחד לשני, כמו שהסברנו, ואם הם מאד דומים – שוים במשהו – אפשר ללמוד פרטים מהאחד לרעהו. שוב, הדעת היא דימוי מילתא למילתא באופן אמיתי ונכון. כדי לעשות זאת בצורה אמתית אתה צריך להיות מחובר למשה רבינו¹¹. בתניא כתוב שבכל יהודי יש ניצוץ משה רבינו, ולהתחבר למשה רבינו היינו לגלות את הניצוץ הזה בתוכך, הניצוץ שהוא המדמה מילתא למילתא.

סד בראשית ד, א.

סה רש"י לסוכה יא, ב.

סו ראה לקו"מ נד; מעין גנים ח"א עמ' קטז; עץ פרי עמ' רלב ו'ששד.

סז תניא פמ"ב.

סח ברכות יט, א.

סט ראה מעין גנים ח"א מאמר "כיונים אל ארבותיהם" הערה ב והמובא שם מפירוש הבן איש חי על הקדמת תקו"ז.

ע זהר ח"א כח, א; ח"ג רל, ב. ובכ"מ.

עא ראה בסמינר "אור וצבע" – נדפס במבחר שיעורי התבוננות חכ"ז – עמ' 23 (ועוד) ודוק בירושלמי פ"ז ה"ב.

עב ראה בסמינר הנ"ל שיעור שני (עמ' 52 ואילך) ובאיחוד התורה והמדע מקרה דגם ד (עמ' 496).

עג בראשית לו, א.

עד שם כה, כה (וראה גם שם פסוק ל – ודוק שם ברבינו בחיי וברשב"ם).

וגם את הגבורה. יש בדם גם חסד וגם גבורה. [מה המלה לצד של החסד? האדום הוא הגבורה, אבל מה המשמעות של 'דם' ששייכת ללבן?] אחת המשמעויות של דם היא התדמות לה'. יש מצוה בתורה, "והלכת בדרכיו"¹⁹, להתדמות לה', וההתדמות הזו היא להיות טוב, רחמן ובעל-חסד — "מה הוא רחום אף אתה היה רחום, מה הוא חנון אף אתה היה חנון"¹⁹.

כבר הזכרנו בהתחלה שהמלה "אדם" שייכת לתפארת — הגוף עצמו. הנפש היא הדעת, הבחינה של משה, והגוף הוא תפארת. הפסוק שמקשר את המושג אדם לתפארת הוא "כתפארת אדם לשבת בית"¹⁹. האדם בתפארת ויש לו שתי זרועות — ימין ושמאל, חסד וגבורה. בימין יש כח של "וימינו תחבקני"¹⁹ דווקא מכיון שכוח החיים שלו הוא דם, כשאדם נברא כתוב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"²⁰. כמה מפרשים בקבלה אומרים²¹ שצלם ודמות היינו זכר ונקבה — צלם הוא הגורם הזכרי ודמות היא הגורם הנקבי. אמרנו קודם שהכח של דמיון-מחשבה שייך לאמא, ה"בינה יתרה" של האשה, אבל באופן בסיסי להתדמות לה' פירושו להיות כמוהו. כעת נאמר משהו בסגנון של הספר *The Wondering Jew*, שעושה גם משחקי מילים באנגלית: במלה 'לייק' באנגלית (like) יש גם משמעות של דמיון, שמשוה דומה למשהו (looks like), וגם משמעות של חבה, אני מחבב אותך (I like you). למה 'לייק' פירושו גם דמיון וגם חיבה? הדבר הפשוט שנאמר הוא שאם משהו דומה לי אני מחבב אותו. יש מציאת חן כי אני מוצא דמיון. 'יו לייק מי' בעברית היינו 'אתה מוצא חן בעיני' — מציאת חן היא בעינים. למה? כי יש דמיון בסיסי מסוים בינינו. זו תופעה יפה

הכי צבעונית בתורה, כי הוא אדום. יש עוד אחד שנקרא אדום, "אדמוני עם יפה עינים"²² — דוד המלך. שני אנשים שנקראים "אדמוני" — עשו ודוד. דוד הוא תיקון של עשו²³. אדום הוא גבורה. אדום הוא גם שם נרדף לשפיות דמים, רצח — יצחק ברך את בנו עשו "על חרבך תחיה"²⁴. אם כן, אדום וְאָדוּם הם גבורה.

לגבורה מצטרפת גם משמעות נוספת — תדהמה — המופיעה פעם אחת בתנ"ך, בפסוק "למה תהיה כאיש נדהם כגבור לא יוכל להושיע"²⁵. יש מי שמפרש תדהמה במובן של רוגז²⁶ ויש מי שמפרש במובן של בהלה²⁷ — שני מובנים השייכים לגבורה-ידיאה²⁸.

התדמות

במקביל, יש בדם גם לבן, שהוא חסד. יש משהו של אהבה וחסד גם בדם — דם הוא לא רק גבורה, הוא מעורב משניהם. מענין שדווקא הלבן שבדם, האהבה-החסד שבו, הוא הלוחם כנגד המחלות — הברואות, "בראשית ברא" (שפרשו חסידים 'קודם כל תהיה בריא'²⁹), שייכת ל"עולם חסד יבנה"³⁰. אנחנו יודעים³¹ ש-גבורה שוה שלש פעמים חסד, וביחד — ד"פ חסד — הם רפת, מספר הניצוצות שנפלו בשבירת הכלים³². התפקיד שלנו, המשימה שלנו, להחזיר את הניצוצות האלה למקור האלוקי שלהם. אם כן, אמרנו שהדם הוא גם חסד וגם גבורה, הוא נושא את הכח להיות טוב, לבבי,

עה שמואל'א טז, יב.

עו של"ה תולדות תו"א.

עז בראשית כז, מ.

עח ירמיה יד, ט.

עט ראה בתרגום הפסוק (שהובא גם ברד"ק).

פ ראה ברד"ק ובמצודות.

פא וראה במלבי"ם ש"נדהם" קרוב במובנו ל"דום" ו"דממה", מי שנתבטלו חושיו.

פב אור לשמים פרשת נשא עה"פ "נשא את ראש בני גרשון".

פג תהלים פט, ג.

פד ע"ח שכ"ה דרשים א"ב.

פה שעה"כ דרושי "ויעבר" דרוש ב.

19 דברים כח, ט.

20 מכילתא פרשת השירה פרשה ג.

21 פח ישעיה מד, יג.

22 פט שה"ש ב, ו.

23 צ בראשית א, כו.

24 צא זהר ח"ג לה, ב; ע"ח שכ"ה דרוש א (מ"ב).

נו"ה: דם ודמים

כעת הגענו לנצח והוד, שתי ספירות מחוברות ("תרין פלגי גופא^צ). בגוף נצח והוד הם שתי הרגלים^ח, הבטחון והתמימות^ט, שיש בהן כח להביא רגש לפעולה – כח הפעולה בנשמה. טרם נתנו מקום למלה דם בעצמה – לאיפה הדם עצמו שייך? דברנו על משמעויות שונות שקשורות לשער 'דם', אבל מה לגבי דם עצמו? במקום אחד בישעיהו הדם נקרא בשם של אחת מעשר הספירות – שם של אחת הספירות שכוונתו דם – בפסוק "ויז נצחם על בגדי^פ. הדם נקרא הנצח של הנשמה. הדם הוא הנצח של האדם – אדם בתפארת והדם בנצח, "איהו בנצח^ק". נצח הוא סיום קו ימין של הספירות. תחילת קו ימין היא החכמה – "רוח החיים" שבדם – וסיום קו ימין, שיש בו השתקפות ואור חוזר, הוא הדם עצמו.

כל המובנים שאמרנו כעת היו מהמקרא. יש מובן אחד של דם במלה של חז"ל – דמים, במובן של ממון^ק. למה דם הוא ממון? כי הוא זורם, הוא הזרימה של הכלכלה – הזרימה של הכלכלה היא כסף^ק. כלכלה – כמו שאפשר לראות בפרצוף של 'המכללה התורנית' – שייכת להוד (בחוברת 'המכללה התורנית' יש לכך הסבר קצר, ובספר הנושא יוסבר יותר

צז זהר ח"ג רלו, א; ע"ח שכ"ז פ"א.

צח תקו"ז ז, א ("פתח אליהו").

צט הנפש פרקים יא יב ובכ"ד.

ק ישעיה סג, ג.

קא ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

קב ויש לכך 'הוד' גם בלשון המקרא, לפי המפרשים את "אין לו דמים" (שמות כב, א) וכיו"ב ביחס לכופר־נפש (ראה רשב"ם שם). באופן דומה מלמד הביטוי "וייקר דמים בעיניו" (תהלים עב, יד) על הערך של דם העניים (ראה במפרשי הפסוק). בכלל, ערך שייך לספירת היסוד (שפנימיותה מדת האמת) – הצדיק הוא מי שיועד להעריך את עצמו באמת (כדברי אדמו"ר הזקן באזניו של רבי הלל מפאריטש) והוא הנותן **צדקה** (ממון, כנודע בהקבלת תשובה־תפלה־צדקה לצום **קול־ממון**) – הכל בסוד הקשר של יסוד והוד, "צדיק [יסוד] תמים [הוד]", כנ"ל הערה כ. קג ראה בחוברת The Dynamic Corporation (ובתמצית בשיעור ט"ז אייר ע"ט) ובמדור השו"ת הגליון הנוכחי.

באנגלית.

בעברית יש לנו ספר שלם^{צב} שמבוסס על שני ביטויים של חבה בעברית – מציאת חן ונשיאת חן. אנחנו מסבירים זאת בין חתן וכלה, כאשר מציאת חן היא דמיון ונשיאת חן מבוססת על ניגוד. הדמיון שייך למדרגה של "פתחי לי אחתי^{צג}", הקומה הבסיסית של אחוה בין בני זוג – שיש מעליה עוד קומות^{צד} – באה מתוך תחושה של דמיון, שיש לנו אותו שורש נשמה. לתחושה הזו קוראים מציאת חן – אני מוצא אותך בי ואתה מוצא אותי בכך. אבל נשיאת חן היא הרגשה שהאדם השני הוא, באופן מסוים, מנוגד אלי – שאנחנו ניגודים משלימים. שוב, לתחושת ההשלמה בין שני ניגודים קוראים נשיאת חן, אבל תחושת הדמיון הבסיסי והעמוק היא מציאת חן. אלה שני סוגי של שידוכים – יש שידוך שנקרא מציאת חן ויש שידוך שנקרא נשיאת חן. הביטוי נשיאת חן מופיע במקום אחד בתנ"ך – במגלה שכעת הזכרנו – לגבי אסתר המלכה, "נשאת חן בעיני כל ראייה^{צה}". יש בתנ"ך עשרות פעמים מציאת חן ונשיאת חן אחת. הקשר בין דומים נקרא מציאת חן.

אם כן, המלה דמות היא להיות 'ליק' ה' – כמו ה' – שפירושו גם לחבב את ה'. אני לא יכול להתדמות לה' ללא אהבת ה'. כשהאהבה הזו באה עם הדמיון, ההתדמות, היא ספירת החדס. אמרנו שדמות היא המושג הנשי וצלם הוא המושג הגברי. צריך להבין כאן את הקשר של דמות לממד הנשי. בדרך כלל מסבירים^{צו} שאיש הוא חסד ואשה היא גבורה, ולפעמים מובן הפוך, כמו שרואים בטבע – שנשים הן יותר אוהבות מגברים.

אם כן, השלמנו כעת את החדס ואת הגבורה ובעצם גם את התפארת, "כתפארת אדם".

צב מחול הכרמים – ראה בעיקר פ"א עמ"כ.

צג שה"ש ה, ב.

צד ראה יין משמח ח"ד ש"ג וש"נ.

צה אסתר ב, טו. וראה שם ה, ב.

צו ראה לקו"ת תזריע י, ג ובכ"ד בקבלה וחסידות.

היסוד, אבל יש עוד משמעות של דם – שרש **דמה** שמופיע במשמעויות שונות של כריתה וכליין^{קט}. הכריתה והכליין הם הלעומת-זה של כריתת הברית שבספירת היסוד.

מלכות: אדמה ודמן

אחרון חביב, שמשלים את הפרצוף, הוא המובן של המלכות. אמרנו שהאדם הוא תפארת, "כתפארת אדם לשבת בית", ואמרנו שהשם אדם הוא מלשון דם. אבל בתורה כתוב "וייצר הו' אלהים את האדם עפר מן האדמה"^{קד}. התורה אומרת בפירוש שאדם הוא מלשון אדמה. גם באדמה יש אדמיות^{קיא}, כאשר יש סוגי אדמה אדומים עוד יותר מאחרים.

היחוד של האדם והאדמה, שהוא נברא ממנה – "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר"^{קיב} – הוא ספירת המלכות. אתמול ב"ה היתה לנו חתונה של אחד הנכדים. החתן אמר את המאמר של הרבי "לכה דודי לקראת כלה" תשי"ד, המסיים שהכלה היא הסוד של "הכל היה מן העפר" – זהו השרש של המלכות ברדל"א, באמונה פשוטה, מעל לשרש של החתן. זו הסבה לכך ש"אשת חיל עטרת בעלה"^{קיד}, כי "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר", "עפר מן האדמה" החוזר להיות "דמן על פני האדמה"^{קיד} ו"דמן לאדמה"^{קטו}.

באנגלית כל אלה הן מילים שונות – earth, red, blood ו-man – אבל בעברית רואים מיד שהן אותו דבר, אדמה-אדום-דם-אדם. אנחנו חיים על פני האדמה ואנחנו דורכים על אדמומית

בהרחבה). שוב, התורים של הכלכלה הוא כסף, כמו זרימת הדם, ולכן המובן של דמים שייך להוד.

יסוד: כריתה ו"והלכת בדרכיו"

קודם הזכרנו את המצוה בתורה להתדמות לה' – "מה הוא רחום אף אתה היה רחום, מה הוא חנון אף אתה היה חנון". ב"תריג מצוות זו המצוה "והלכת בדרכיו" שחז"ל קוראים "מצוה להתדמות אליו". כל המדות אליהן צריך להתדמות מתחילות מחסד, אבל הביטוי כאן הוא "והלכת" – הליכה היא בשתי רגלים, נצח והוד, אי אפשר ללכת ברגל אחת. הליכה בדרך ה' פירושה להיות צדיק, "מה הוא נקרא צדיק אף אתה היה צדיק"^{קטז}. מהו "צדיק גמור" בתניא? מי שהולך בשלמות בדרך ה', "צדיק יסוד עולם"^{קטז}. ההתדמות לה' במדת החסד מתבטאת במדות השייכות לחסד ורחמים, הנהגה שלפנים משורת הדין, מדותיו של החסיד, אבל ה"צדיק" של היסוד הוא לא 'חסיד' אלא 'צודק' – אל היסוד מתנקזים גם ה החסידים וגם ה הגבורות^{קיז} והוא הולך בדרכי ה' במדת האמת-המיצוע, בלי נטות משורת הדין של "תורת אמת"^{קיז}.

בקבלה^{קיח} גם היסוד נקרא רגל, 'הרגל השלישית' – יש רגל ימין, רגל שמאל והרגל האמצעית. הרגל שבאמצע, שמייחדת ימין ושמאל, היא היסוד – "צדיק יסוד עולם" – מי שמקיים את מצות "והלכת בדרכיו", מצוה להתדמות אליו. רגל היא גם לשון הרגל טוב – בחסד ההתדמות נובעת מתוך מודעות ורצון להיטיב ואילו ביסוד, ההתדמות של הצדיק, היא הליכה בדרך הטובה בטבע יהודי, כהרגל טבעי חיובי.

המצוה להתדמות לה' היא הצד החיובי של

קד עפ"י הלכות דעות פ"א ה"ו. וראה שכניה ביניהם פ"ה הערה ב.

קה משלי י, כה.

קו על הליכה בדרכי ה' גם במדות של דין וגבורה ראה גם רוחו של משיח מאמר "על מצילות הסוס".

קז וראה גם במדור קול שמחה בגליון זה.

קח רמ"ז על זהר ח"ג קפ, א; קהלת יעקב ערך 'רגלים'.

קט ראה צפניה א, יא; ישעיה לח, י.

קי בראשית ב, ז.

קיא ראה אברכנאל בראשית ב, כג: "ונקראת הארץ אדמה בעבור שהעפר הפשוט הטוב הוא אדום, ואדום הוא נגזר מן דם".

קיב קהלת ג, כ.

קיג משלי יב, ד.

קיד מלכים יב ט, לז; ירמיה ט, כא.

קטו תהלים פג, יא.

יש ידע הטמון

בדם, שהוא עיקר
ושרש הכל

הפריה הדדית^{קט} – חידושי תורה שנולדים מהחיבור, חשיפת התוכן הרוחני של המציאות החיצונית ואפילו כיווני חשיבה אפשריים למחקר. כאן בפרט השאיפה היא שההתבוננות עצמה, והעבודה הפנימית הנובעת ממנה, תביא אותנו לניקוי הדם.

הביטוי המתאים לדם המזוכך הוא "דם נקי". זהו ביטוי שחוזר בתנ"ך שוב ושוב^{קכ} ביחס לשפיכת דמו של מי שאין בו עוון, אך לעניננו נסביר ש"דם נקי" הוא דמו של הצדיק (שעל שפיכת דמו נאמר "מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג"^{קכא}), כמו בפסוק "יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו", והרמו – "דם נקי" עולה **צדיק!** כלומר, התורה רומזת שהצדק של הנפש תלוי בדם ומתגלה בו. כשם שיש דברים שניתן לדעת על ידי חכמת הפרצוף וחכמת כף היד (למי שיש בידו ידע אמיתי בכך, שאינו מצוי כלל בדורנו^{קכב}), על אחת וכמה וכמה שיש ידע הטמון בדם, שהוא עיקר ושרש הכל^{קכג}. זו גם הסבה שכאשר מישהו לא חש בטוב הרופא ישלח אותו קודם כל לעשות בדיקות דם^{קכד} – הכל אמור להתגלות בדם, כמו בגשמיות גם ברוחניות. כאשר הדם נקי וזרימתו סדירה וחלקה האדם בריא ואינו יודע חולי ומכאוב (בסוד מזל "זנקה"^{קכה} – שרש הנקיות ושרש הבינה^{קכ}, מערכת הדם – העולה "איני יודע"^{קכז},

– כי אדמה היא אדומה^{קטז}. לפעמים צבע האדמה הוא חום, אבל גם זהו סוג של אדום, והאדם נברא ממנו.

היחוד העיקרי הוא יחוד ספירת התפארת וספירת המלכות, קוב"ה ושכינתיה, שבפרצוף שבנינו כעת היינו יחוד אדם-אדמה. גם אחרי הבריאה שלו מאדמה האדם נותר מחובר לאדמה, עליו לעבוד את האדמה^{קטז}. לפני החטא לא היתה לו בעיה להביא פרנסה לאשתו, אבל אחרי החטא הוא צריך לעבוד קשה כדי להיות בטוח שיהיה מזון על השלחן^{קטז}. לסיכום:

כתר	חכמה
דממה	רוח החיים בדם
בינה	דעת
כח המדמה	דימוי
גבורה	חסד
אדום; נדהם	התדמות
תפארת	נצח
אדם	דם
יסוד	יוד
הוד	הוד
דמים	דמים
יוד	יוד
הולכת בדרכיו" (התדמות)	יוד
וכריתה (שרש דמה)	יוד

מלכות

אדמה; דמן

"דם נקי"

מה התכל'ס של כל ההתבוננות שעשינו? בכלל, בכל חיבור של תורה ומדע אנו מחפשים

קט זראה באורך איחוד התורה והמדע בפרט בהרחבה 2.
קכ דברים יט; י; כא; ח; כז; כה. מלכים ב' כא, טז; כד, ד.
ישעיה נט, ז. ירמיה כו, טו. תהלים קו, לח. משלי ו, יז.
קכא שמות כג, ז.
קכב ראה אג"ק חט"ו עמ' סד.
קכג ראה גם לקו"מ נו, ט.
קכד ידוע שחקירה בדיקה דרישה הן כנגד חב"ד (ראה מבחר שיעורי התבוננות ח"ג עמ' 260, התוועדות כ' כסלו ע"ט פ"ד ועוד) – בדיקות דם מתאימות למערכת הדם שכנגד הבינה.
קכה שמות לד, ז.
קכו שער מאמרי רשב"י, פירוש האד"ז (עמ' רמט). שער היחוד פכ"ה. ובכ"מ.
קכז אמרי יוסף (ספינקא) ויצא קמד, ד. מוסבר בכ"ד.

קטז זראה נדה פ"ב מ"ו.

קטז בראשית ב, ה (וראה בהערה הבאה).

קטז שם ג, יד"ט ופסוק כג.

ולהתקשר למשה רבינו – עבודת הבינה בפרצוף דגן, שהיא כנגד מערכת הדם עצמה (כנ"ל) – מנקים את הדם. "דם נקי" בגימטריא נצחון (מתאים לכך שהמלה דם עצמה היתה בנצח בפרצוף שלנו) – כאשר הדם נקי בתכלית מושג הנצחון על מלאך המות וזוכים לחיים נצחיים.

על דרך דברי הרבי ר' זושא שמעולם לא ידע שום צער^{קכח}.

שוב, כאשר מתבוננים היטב בפרצוף הדם שלנו, ומנסים לברר היטב ולתקן את כח המדמה

קכח 'המגיד ממעזריטש' עמ' רכז.

הלומד על קִנְת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ יסוד הבריאות הוא מערכת דם תקינה – "הדם הוא הנפש".
- ◆ הדם ורוח החיים הם "כדמות שמן הזית עם האור".
- ◆ בסיס הקיום הוא נפש־רוח – תנועה ורוח חיים.
- ◆ הדם זורם במרץ אך בחשאי – מביע ש"לך דמיה תהלה".
- ◆ התהוות תאי הדם ממח העצם היא כבריאה יש מאין.
- ◆ ארבעת רכיבי הדם בסוד הוי': תאים לבנים, תאים אדומים, פלזמה, טסיות.
- ◆ ארבעת סוגי הדם בסוד הוי': A, B, AB, O.
- ◆ בעל סוג דם O הוא טיפוס מלכותי – "לית ליה מגרמיה כלום" ולכן הוא יכול לתרום לכולם.
- ◆ דמיונות־דימויים טהורים תלויים בדם טהור.
- ◆ דמיון מודרך חיובי הוא "חשוב טוב – יהיה טוב".
- ◆ כח המדמה אינו מבורר ולכן דמיון מודרך הוא לרוב בעייתי.
- ◆ דימוי מילתא למילתא באמת תלוי במשה רבינו – כח הדעת של כל ישראל.
- ◆ דווקא התאים הלבנים – האהבה והחסד שבדם – לוחמים במחלות.
- ◆ בסיס החבה הוא מציאת הדומה.
- ◆ התדמות לה' תלויה באהבת ה'.
- ◆ ממון נקרא דמים כי הוא הדם המזרים את הכלכלה.
- ◆ ההתדמות לה' בחסד היא למדות ההשפעה שלו, מתוך רצון להיטיב, וההתדמות לה' ביסוד היא לכל מידותיו וצדקתו, בהרגל יהודי טבעי.
- ◆ האדם נוצר מהאדמה וישוב לאדמה ובמשך חייו עליו להיות מחובר לאדמה ולעבוד אותה.
- ◆ בדם – יותר מבדברים אחרים – מתבטאת צדקת האדם ומתבטאות מדותיו הטובות.
- ◆ תכלית ההתבוננות בדם היא לזכות ל"דם נקי" – דם שאינו יודע כאב ומנצח את מלאך המות.

♩ = 65

5

9

13

18 *Fine*

22

26 *D.S. al Fine*

הרב והתלמיד

ויש צורך להזהיר אותו שלא יקפיד אלא יהיה סבלן לתלמיד.

באמת, השאלות של התלמיד חשובות גם לרב – "מתלמידי יותר מכולם"². השאלות של התלמיד הטוב, הקושיות והבירורים, מגלים את עומק השכל של הרב. השכל של הרב הוא "אור ישר" והשכל של התלמיד הוא "אור חוזר". יש כאן 'הכאה' של האורות זה בזה: תחילה האור הישר של שכל הרב פוגש בשכל של התלמיד ו'מכה' בו. לאחר מכן, האור החוזר מהתלמיד 'מכה' חזרה בשכל של הרב, ואז הרב מתייחס ומגיב בחזרה. זוהי "מלחמתה של תורה" שבה כל אחד מתחדד מחבירו. מבואר בספרי הקבלה שעל ידי הכאת האור הישר והאור החוזר נעשה הכלי, כאשר ההתאמה היציבה בין האור והכלי היא התכונה של עולם התיקון. גם כאן, על ידי המפגש בין שכל הרב לשכל התלמיד נעשה הכלי המתאים – ישוב־תירוף לשאלת התלמיד, ואז האור מתיישב היטב בכלי. בתהליך הלימוד, 'הכאת האורות', נראה כאילו הרב והתלמיד "אויבים זה לזה", אך לבסוף הם נעשים "אוהבים זה לזה"³ ונעשה שלום ביניהם, והרי השלום הוא "כלי מחזיק ברכה"⁴!

הוא הָיָה אֹמֵר, אֵין בּוֹר יֵרָא חֲטָא, וְלֹא עִם הָאֲרֵץ חֲסִיד, וְלֹא הִבִּישׁוֹן לְמִדָּה, וְלֹא הִקְפְּדוֹן מִלְּמִד, וְלֹא כָּל הַפְּרָפָה בְּסַחֲוֹרָה מִחֻפִּים. וּבְמָקוֹם שָׂאֵין אֲנָשִׁים הַשְׁתַּדְּל לְהִיּוֹת אִישׁ.

פירוש הברטנורא: "ולא הביישן למד – שהמתבייש לשאול שמא ילעיגו עליו, ישאר תמיד בספקותיו. ולא הקפדן – הרב שמקפיד על התלמידים כששואלים אותו לא ילמד כראוי. אלא צריך שיסביר פנים בהלכה לתלמידיו". התלמיד צריך לשאול בלי להתבייש (בושה שלילית, שאינה במקומה), והרב צריך 'להזמין' את השאלות ולא להקפיד על התלמיד השואל. בפנימיות, היחס בין הרב לתלמיד הוא חכמה ובינה (אבא ואמא). הרב הוא החכם, חכמה, והתלמיד הוא 'תלמיד חכם', בינה המקבלת מחכמה. על הבינה נאמר "מי דקיימא לשאלה"⁵ – תכונת הבינה היא לחקור ולשאול ולברר, ועל התלמיד לאמץ את התכונה הזו ולהיות 'תלמיד חכם'. לעומת זאת, מצד החכמה עצמה הכל ברור ומאידך אין שאלות בכלל – ולכן הרב עלול להקפיד (מכח שרש החכמה ב'גבורה דעתיק'),

ב תענית ז, א.

ג קידושין ל, ב.

ד משנה סוף עוקצין.

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי שיעור י"ג שבט תשע"ג.

א לפי זהר ח"א א, ב.

קול שמחה

פרשת מטות

נדר בדעת אמת

הממוצע. וזהו מדת אמת, מדת יעקב. וזהו דרך התורה הקדושה.

נמצא, שהנדרים שאוסר על עצמו דברים המותרים, הוא יוצא ממדת האמת. אכן, אם האדם יש בו דעה, כמו שכתבתי, אז פעמים שצריך לנדור לה'. וזה פירוש הכתוב וידבר משה וכו' לאמר זה הדבר. פירוש, שילמדו את בני ישראל שידעו [ולכן כתוב "לאמר", ללמד את ישראל] זה הדבר אשר צוה ה'. פירוש, שזאת צוה ה' ולא ענין אחר. ואז הוא נקרא איש, ורשאי לאסור עצמו בנדר. כי נדר הוא תוספת קדושה, כידוע. ודו"ק כי עמוק הוא.

ללא חיקוי שקרי

זהו יסוד גדול בעבודה: כל עניין של "תוספת קדושה", חומרות והידורים, עניין הנדרים באופן כללי – בזה צריך "להבדיל האמת מן השקר" ולא לקחת על עצמו מה שלא שייך למדרגה שלו (כמבואר ב'קונטרס העבודה'). אם האדם מנסה באופן מלאכותי ללכת על דברים כאלה שאינם לפי ערכו, הרי הוא נופל בגאווה ובשקר! על האדם לאמוד-להעריך היטב את עצמו, להבחין מה שייך אליו ומה לא שייך. גם כשנדמה לו שהוא רוצה וחפץ בתוספת קדושה, צריך לבחון אם זו אמת או שמא מדובר בדמיון חיצוני שאינו אלא עצת היצר הרע (המתלבש בבגדי לבן של לבוש צדקני), היצר המרמה את האדם ונותן לו עצה כזו שנועדה להפיל אותו! הדעת הנכונה היא לעשות מה ששייך לי

כתוב בספר קול שמחה: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאִשֵׁי הַמִּשׁוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'. אִישׁ פִּי יִדַר נָדַר לֵה' אוּ הַשָּׁבַע שְׁבַע לְאִסֹּר אֲשֶׁר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה א'. תיבת לאמור [בפסוק הראשון] הוא מיותר². [גם קשה שהרי ענין הנדרים הוא דבר הרשות, ומה זה הדבר אשר צוה ה'], וגם מלת איש שמדייק הכתוב ["איש כי ידר"].

אכן נראה פירוש, בהקדם פירוש הכתוב "אנשי הצבא בזזו איש לו"³. דהנה שרי אלפים והמאות כולם התנדבו לה', אצעה וצמיד טבעת וכו', ושאר אנשים לא התנדבו, רק בזזו איש לו. וזה מורה על גודל שבחם, שלא עשו דבר שאין במדריגתם. כי הם [שרי האלפים והמאות] התנדבו מחמת שהיו ממונים על צבא, ועליהם מוטל משא העם. לזה, כאשר לא נפקד מהם איש, לא היו כפויי טובה [היתה להם סיבה מיוחדת להתנדב, כהודאה לה']. ושאר אנשים לא הוצרכו להתנדב [אלא "בזזו איש לו", ולא נדרו-התנדבו דבר]. וזה שבח גדול ליודעי דעת, שלא היו רוצים לעשות מצות אנשים מלומדה בלא טעם, אף שהענין בעצם הוא דבר טוב. וזהו מחמת שהיה בהם דעת, שיודעים לברר ולהבדיל האמת מן השקר. ולא הלכו מן הקצה אל הקצה, רק בדרך

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי שיעור שבת פרשת פינחס תשפ"ג.

א במדבר ל, ב"ג.

ב כמו שהקשה אור החיים כאן.

ג להלן לא, נג.

אשר פדה את אברהם [ימין]". לעומת זאת, הנטיה לשמאל היא **אש**, ראשי תבות **אמצע שמאל**, רק כהוראת שעה היוצאת מן הכלל (כמו בעניין הקנאות לקמן).

העקרון של "דרך הממוצע" מבואר היטב בדברי הרמב"ם בהלכות דעות. שם מוסבר כי בדרך כלל יש לנקוט ב"מדה הבינונית" הרצויה בין הקצוות. אלא שלעיתים יש לנטות לאחד הקצוות, כמו במדת חסידות (לצד ימין כנ"ל), או לצורך תיקון המדות (רפואת הנפש, כמו נדר בעת הצורך), וכן להתרחק מהכעס והגאווה עד הקצה האחרון (להזהר מהם כמו מאש, והרי כעס וגאווה הם מיסוד האש).

בירור הקנאות

דוגמא עיקרית היום לתוספת קדושה הדורשת בירור רב ויש בה עצת היצר, היא בעניין הקנאות. אצל פינחס בן אלעזר הכהן היתה קנאות טובה וקדושה (כמו שקראנו בתורה בפרשות הקודמות, וכמו שפינחס הוביל כעת את אנשי הצבא במלחמת מדין), אבל זהו החדג, היוצא מן הכלל! פעמים רבות, התעוררות של קנאות יכולה להיות עצת היצר הרע. וכמו שנאמר על הנקמה "גדולה נקמה... במלתא גדולה היא"^ד, דווקא במקומה הנכון.

בהקשר זה יש להבחין בין מסירות נפש למעשה קנאות. הרבי הריי"צ למשל, היה "עמוד מסירות הנפש" בדור הקודם (כמו שדובר לאחרונה, בשיעור בגליון הקודם), אבל הוא לא פעל באלימות, לא התפרץ ולא הכה אף אחד. אדרבה, גם כשהוא פעל "בריש גלי" להפיץ יהדות, בניגוד גמור לדרישות השלטון הסובייטי, הוא טרח להדגיש שכל מעשיו הם חוקיים! הוא נזהר מ'התפעלות' חיצונית שקרית, קנאות מדומה שאינה אלא עצת היצר.

ולא לעשות כחיקוי של משהו אחר, שאז נמצא כעושה "מצות אנשים מלומדה". יש ללמוד מאנשי הצבא במלחמת מדין, שהיו ברידעת ולא חיקו את הראשים שהתנדבו (מסיבה מסוימת שהיתה להם). על זה נאמר "הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם [ללמוד תורה ומלאכתם תיעשה בידי אחרים]"^ה, ופירש הבעש"ט^ו שהם עשו כרשב"י, ניסו לחקות אותו ולא היו במדרגתו, ולכן לא עלתה בידם.

חיהו איש

כל זה שייך ל"דרך הממוצע", דרך האמצע האמיתי, מדת יעקב אבינו (שעניין הנדרים שייך אליו במיוחד, "וידר יעקב נדר לאמר"), "תתן אמת ליעקב" – "דרך התורה הקדושה" (יעקב הוא עמוד התורה, "עמודא דאמצעייתא").

מי שנוהג כך, ראוי להקרא "איש", לשון חשיבות. אל תרמה את עצמך (לבן הארמי, הרמאי, שביקש לעקור את הכל), ואל תקפוץ בקיצוניות לצד אחד שאינו שייך לך. **איש** ר"ת **אמצע ימין שמאל**^ז – איש עם שיקול הדעת להבחין באמצע הנכון בין הקצוות של ימין ושמאל, דרך המיצוע שהיא היא דרך התורה, איש אמת ההולך ב"תורת אמת". מי שיש לו את שיקול הדעת הזה, יכול גם 'לנוע' בין הקצוות, לפי מדרגתו ועניינו, לצאת מדרך המיצוע לימין או לשמאל כדי להוסיף קדושה יתרה, הכל לפי דעתו את ה' (הדעת היא "מפתחא דכליל שית", המווסתת בין המדות ומחברת ביניהן), וכך מתחברים הימין והשמאל בקו האמצעי.

והנה **איש** = **אמצע ימין**, לרמוז שעיקר האיש אינו הנטיה לשמאל אלא הנטיה לימין (כמדת חסידות, מצד החסד, צד ימין), "יעקב [אמצע]

ד ברכות לה, ב.

ה כש"ט ד.

ו בראשית כח, ב.

ז אם לבינה אות ד"ן. מק"מ פרת נח מט, ב.

ח ברכות לג, א.

נחלה לכל יהודי

(כולל גרי־הצדק^ה), וכן יהיה חלק מיוחד לכהנים ולויים, כך שכל יהודי יקבל חלק כלשהו בארץ), "וְתִטְעֶנּוּ בְּגִבּוֹלֵינוּ".

חלוקת השבים החדש

כיום, למעשה אין חלוקת נחלות בארץ לפי השבטים, וגם היובל איננו נוהג (עד ביאת המשיח במהרה בימינו). אך גם במצב הזה עלינו לנהוג בהתאם לעיקרון היסודי: לדאוג לנחלה בארץ לכל יהודי!

הצעד הראשון בתיקון המדינה הוא ירושת הארץ ויישובה (בהתאמה למדת החסד, הפותחת ומובילה את מדות הלב). במסגרת זו, יש לדאוג לכך שלכל משפחה תהיה נחלה בארץ, יחידת נדל"ן בסיסית בבעלות מלאה (בקרקע או בדירור). למשל, כל זוג צעיר, כל משפחה העולה ארצה, יקבלו נחלה כזו – זכות מיוחדת הניתנת לכל יהודי (שנולד לאם יהודיה או עבר גיור כהלכה). מדיניות כזו תאזן כמובן את שוק הדיור התחרותי הפרוע, ותקטין את הפערים בחברה^ה.

נחלה נותנת לאדם יציבות, "כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם"^ה, ובמיוחד בארץ ישראל ש"מי שיש לו בה חלק, חשוב הוא כחלק עולם הבא"^ו. עם ישראל וארץ ישראל נמשלו לחתן וכלה, "כִּי יִבְעַל בְּחֹרֶת בְּתוּלָהּ יִבְעָלוּךָ בְּנֵיךָ" – כל מקום בארץ המיושב בידי יהודים הוא 'נקודת חיבור' בין החתן והכלה, ורצף ההתיישבות הוא "תוכו רְצוּף אֶהְבֶּה".

לכל יהודי יש נחלה בארץ ישראל. זהו עיקרון יסוד בתורה, ולפיו יש לפעול גם כיום בתיקון המדינה.

בעלות כללית ונחלה פרטית

ארץ ישראל כולה שייכת לעם ישראל כולו, מאז שניתנה לאברהם איבנו מאת הקב"ה ככתוב בתורה "וְצִרְעָה נְתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת"^א. מלבד הבעלות הכללית, יש לכל יהודי נחלה מיוחדת בארץ. "וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת הָאָרֶץ בְּגוֹרָל"^ב. לכל אחד מישראל יש "שדה אחוזה" אותה הוא יורש מאבותיו, וגם כשנמכרה לאחר היא חוזרת לבעליה המקוריים ביובל. "וְעַמּוֹ בְּלִם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ", לכל יהודי יש ירושה־חלק בארץ (כשם שיש לו אות בספר התורה), "חולקא בעמא ובארעא קדישא". אותו חלק שנקבע על פי הגורל, למעלה מטעם ודעת, שייך לעצמות הנפש שלו, "מה נעים גורלנו".

בימות המשיח תחולק הארץ מחדש "וְחִלְקֶתֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל"^ג

ה יחזקאל מז כביכ.
ו ראה יחזקאל פרקים מה, מח.
ז וראה הצעה בנושא במסמך "תכנית היובל" בהוצאת תנועת דרך חיים.
ח יבמות סג, א.
ט אבן עזרא בראשית לג, יט.
י ישעיה סב, ה.

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי הספר תיקון המדינה.
א בראשית טו, יח.
ב במדבר לג, נד.
ג ראה לקו"ש ח"ב פרשת פינחס. מלכות ישראל ח"א מאמר 'ארץ ישראל השלמה'.
ד יחזקאל מז, כא. ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"ב ה"ג.

הסיפור החסידי

רבי אלעזר מליז'נסק | פגימת הלבנה

הרה"ג ר' אלעזר ווייסבלום מליז'נסק זי"ע, בן הרבי ר' אלימלך מליז'נסק זי"ע, נולד בערך בשנת תק"ב. כשהיה ילד, היה אומר אביו: "נזכה ונראה ליום הבר מצוה שלו". האנשים לא ידעו מה יתרחש אז, אך כשהגיע לגיל הבר מצוה, קרא אביו הק' להחייט שהזמינו אצלו לתפור את בגדי השבת של רבינו, ואמר לו שיכוון בכל התפירות לכבוד השי"ת. החייט עשה כאשר נצטווה, וכשהתחיל לחתוך הסחורה במקום שילבישו על הכתפיים, אמר לו רבינו: אמור כך - "הנני חותך כתפיים עבור רבי אלעזר, שלא יוכל לנוע בכתפיו רק עבור הבורא יתברך שמו". וכן בהגיע לחתוך הסחורה במקום שמלבישים על ידיו וחלציו, אמר: "הנני חותך זאת וזאת עבור רבי אלעזר אשר לא יוכל להרים ידיו וחלציו רק עבור הבורא יתברך שמו". וכך עשה בכל פעולות החייט. הגיע יום הבר מצוה שלו, ובא לפני אביו אחרי טבילתו במקוה שיניח לו אביו תפילין. הלבישו אביו במלבוש החדש הנ"ל, ופתאום נתעלה הילד בקדושה עליונה ונשגבה מאוד, ומיום ליום ראו בו הפלגות עצומות בהתעלותו בתורה ועבודה. אחר פטירת אביו, כשרבים בקשווה להנהיג עדה, לא הסכים לזה בשום אופן, אלא היה נוסע יחד עם החסידים לתלמידי אביו, אף שסבל דחקות ועניות גדולה. רבי אלעזר נסתלק בכ"ח תמוז תקס"ו ומנוחתו כבוד בליז'נסק. בחדר החיצון של אהל אביו הק'.

הרבי ר' אלעזר זי"ע בן הרבי ר' אלימלך זי"ע, וצוואה ממסורה בידם: לבל יתקנו את החור עם לבנה חדשה. וכך היה העובדא: לאחר הסתלקותו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, הפצירו תלמידיו וחסידיו בבנו רבי אלעזר שימלא את מקום אביו, אבל הוא מיאן לשמוע כלל לדבריהם. בהגיע יום האירצייט הראשון, נכנסו אליו משלחת נכבדה ביותר של גדולי התלמידים, צדיקים וקדושי עליון, והפצירו בו מאוד שיסכים לקבל עליו את עול ההנהגה ויהא להם למורה דרך. קם רבי אלעזר ממקומו ואמר להם שאינו רוצה לשמוע עוד מזה. תפסם והוציאם חוץ לביתו, וטרק אחריהם את הדלת בכזה חוזק, עד אשר נפלה הלבנה ממקומה. וגזר הרבי ר' אלעזר שלא יתקנו את הפרצה, כדי שידעו הבנים כמה חמור הדבר להיות רבי...

סיפר האדמו"ר מטאלנא זצ"ל, מה ששמע ממחותנו רבי יעקב יצחק ווייסבלום מחיפה: רבי יעקב יצחק נולד בעיירה ליז'נסק, בביתו הק' של הרבי ר' אלימלך זי"ע [כי הוא היה נכד, בן אחר בן, לרבי אלימלך ועל כן התגוררו שם. והיה מספר שהדירה היתה בת שני חדרים ועוד פרזודור קצר]. בהיותו כבן שש שנים הבחין, שבחלק הקיר שמעל משקוף הדלת הראשית חסרה לבנה. שאל את אביו, רבי נפתלי, על כך, והשיב לו אביו: "ציפיתי שתשאל אותי שאלה זו, גם אבי ציפה ממני שאשאל אותו על כך". והוסיף להוכיחו: "אלא שאני הבחנתי בזאת עוד בהיותי בגיל ארבע שנים, ואילו אתה הבחנת רק כעת, בהיותך בן שש!" וסיפר לו, שלבנה זו חסרה עוד מעת שהתגורר כאן זקנם

אך בעצם, מטרת הנצחת החלל הפנוי היא אחרת לחלוטין. פעולתם של חסידי הצדיקים הללו, כרבי אלימלך בשושלת משפחתו, וכן רבי נחמן והרבי מליובאוויטש בחצרותיהם, היא גילוי יסוד תורת הבעל־שם־טוב שהצמצום אינו כפשוטו – לחשוף כי אין כאן חלל כלל וכלל! **חלל** עולה בגימטריא **חיים**, כיוון שדווקא משם מגיע גילוי של חיים נצחיים.

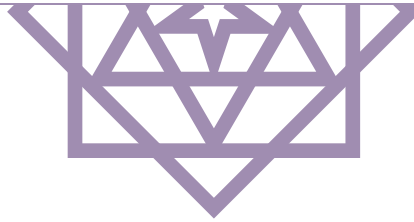
שלושת הצדיקים שהזכרנו, שהחלל שבפטידתם לא התמלא בדרך סטנדרטית, מוסיפים להחיות ולנבוע יותר מרבים וקדושים שבנם ישב על כיסאם.

ומעניין, כי שלשת השמות **אלימלך**, **נחמן** ו**מנחם מענדל** עולים **תורה**, וגם **רצוא ושוב** ו**גמילות חסדים**. כך, שלושת עמודי העולם נכללים שלושתם בשלישית הצדיקים שאין להם תחליף – המוסיפים להעמיד את העולם גם בימינו אלה.

הצורך ברבי ומנהיג חי ונוכח, הוא בדרך כלל מיסודות דרך החסידות: חסידים רבים נוהרו שלא להישאר ללא רבי אפילו יום אחד, ואחרי כל פטירת צדיק באה הכתרה למלא מקומו. אך יש צדיקים מיוחדים, שאין כל צורך למלא את החלל שנוצר בשעת פטירתם. אדרבה – יש להנציח אותם. אמנם תלמידי רבי אלימלך הקימו חצרות משלהם, אך בחיק משפחתו של הצדיק נותרה הלבנה החסרה...

כך היה גם עם הבעל שם טוב ורבי מנחם מענדל מוויטבסק, שבניהם לא ישבו על כסאות אבותיהם, וישנן גם דוגמאות בולטות יותר לעיקרון הזה: רבי נחמן מברסלב שתלמידיו סירבו למנות לו ממשיך והרבי מליובאוויטש שלא ייעד מישהו למלא את מקומו ואף חסידיו לא מעלים דבר כזה על דעתם.

אמידות כגון אלו עלולות להישמע מקוממות: היכן האמונה בה', השותל צדיקים בכל דור ודור?

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

תזרים מזומנים רוחני

לאחרונה נוצרה אצלי בעסק בעיה בתזרים המזומנים. יחד עם בדיקת ההתנהלות העסקית, הייתי שמח להבין את השרש הפנימי-רוחני של הדברים ולדעת במה עליי להתחזק. אודה לעצת הרב.

מענה:

ראשית כל, מומלץ שתלמד היטב את החוברת שלנו "התאגיד הדינמי", בדגש על הנושא של תזרים מזומנים. בחוברת שם מוסבר ששלושת השמות של כסף בלשון הקודש – ממון, כסף, דמים – מכוונים כנגד שלשה יסודות של ניהול נכון – מעורבות, איכות וזרימה. העיקר עבורך הוא שתזרים מזומנים נכון הוא ה'דם' של כל המערכת. מכאן נלמד במה צריך להתחזק כשרוצים לחזק את ה"דמים": ראשית, **בתפלה**: חז"ל אומרים שאדם צריך "להתפלל על דמו" – זהו הכינוי לכל תפלה, ומכאן שהתחזקות בעבודת התפלה (החל מהקפדה על

התפלות בכל יום, וכלה בהתחזקות בתפלה בכוונה) מועילה לתזרים הדמים. שנית, **בשחרור מדמיונות**: דם בלשון הקדש הוא גם מלשון דמיון. רבי נחמן מברסלב קורא ליצר הרע 'כח המדמה'. אנחנו נוטים לשגות בדמיונות – החל מדמיונות שהתאוות יספקו את צרכינו ויביאו לנו שמחה ורוגע, ועד לדמיונות בעבודת ה', כאשר כל מיני 'חזיונות' והתפתות אחרי 'שרלטנים' מחליפים אצלנו את הדרך הישרה להתקדמות נמרצת בעבודת ה' פשוטה. תיקון כח המדמה, שיפעל ויעורר אותנו רק בשליטת השכל ובהכוונה של אנשי תורה אמתיים, הוא סגולה לתזרים מזומנים יש, בלי 'דליפות' לכיוונים לא נכונים. שלישית, **ברחמנות ועשית מעשי חסד**: דם הוא גם מלשון התדמות (דמיון חיובי – להיות דומה למישהו). יש לנו מצווה להתדמות לקדוש ברוך הוא בכל מדותיו ובפרט במדת הרחמים שלו, "מה הוא רחום אף אתה היה רחום", ולעסוק כמוהו בהטבה וחסד

לכולם. ההתדמות הטובה גם היא סגולה לחיזוק תזרים המזומנים. שלשת הכינויים של הכסף – **ממון-כסף-דמים** – הם בגימטריא **שמן**. שמן הוא כינוי לפנימיות התורה – צריך 'לשמן' את כל העסק על ידי לימוד סודות התורה. בספר הזהר מצוין שהשמן זורם בחשאי – כדי שהכל יזרום כמו שצריך יש לפעול בצניעות ("אל יתהלל חוגר כמפתח"), בדיבור שקט ("דברי חכמים בנחת נשמעים") שמשפיעים על הסביבה בצורה הטובה ביותר. ועוד: האותיות האמצעיות של **ממון-כסף-דמים** עולות בגימטריא **יוסף** (ושאר האותיות שוות עוד יוסף וחצי) – האיש שאסף את כל הכסף וניהל את כלכלת מצרים (והעולם כולו). עליך להתקשר ליוסף הצדיק, שנקרא "איש מצליח", ולהזדהות עם דמותו. ברכה להצלחה רבה ומופלה בכל עסקיך, שתקדש שם שמים בהצלחה שלך בעסקים ובנתינת צדקה מרובה מתוך הרווחים!

נצח עפוי

את העולם שסביבנו אנו מחלקים לשלשה סוגים: בסוג הראשון נכלל כל מה שרצוי בעיני ה' ושייך לתחום הקדשה. זה יכול להיות חפץ מסים, כמו אתרוג מהדר בחג הסוכות או ספר קדש, והוא יכול גם להיות סוג של הנהגה, כמו מעשה טוב, דבור טוב או מחשבה טובה. בקצור, הוא אחד מרמ"ח מצוות עשה. רמ"ח מצוות עשה הן הרצונות של ה' כפי שהוא כתב אותם בתורה. מהצד השני של המתנס נכלל כל מה שאינו רצוי בעיני ה'. הצד הזה נקרא 'סטרא אחרא', שפרושו בארמית הצד האחר. כלומר, כל מה שמעבר לתחום הקדשה. אלו הן שש"ה מצוות לא תעשה – העברות מהן עלי להתרחק. גם כאן, זה יכול להיות חפץ מסים, שאסור באכילה כמו בשר טרף או אסור בהנאה כמו חמץ בפסח, והוא יכול להיות התנהגות שלילית – במעשה, בדבור או במחשבה. אדמו"ר הזקן מסביר, שהדברים האסורים נקראים בשם זה משום שהם פשוט... קשורים.

בראש פרשת מטות מופיעה פרשת הנדרים. מתארים בה ארבעה מצבים שונים של אשה שנודרת נדר – נערה בבית אביה, בעודה מארסת לאיש, אחר שנשאת ובהיותה אלמנה או גרושה. אבל בכותרת המופיעה לפני ארבעת המקרים מובא המקרה המקורי של נדר – "איש כי ידר נדר להוי" – במקרה של הבטחה אנחנו מעדיפים לומר את צמד המלים 'בלי נדר'. אנו מאוד לא מעונינים שייצא מפינו דבר שלא יתקיים, חלילה, אבל כאן בפסוק אנו רואים יחס ממש הפוך. הנדר נקרא "נדר להוי", ונשמע שיש במעשה הנדר ענין גדול.

אור-פתר-אין

המבגרים תמיד נוהגים לומר לי: "רזי, אל תהיה ילדוּתִי, תתבגור. העולם לא שחר-לבן". אז היום אני דוקא רוצה לספר לכם שהעולם באמת לא רק שחר ולבן אלא גם אפר... למה אני מתכוון?

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"ה הרב שילה אופן.

הרשות לצפות במרכבה העליונה של ה' הוא הבחין סביבה במעטה בעל שלש שכבות, החוסם את הגישה אליה. אלו הן "רוח סערה", "ענן גדול" ו"אש מתלקחת". שלש השכבות נקראות ג **קלפות הטמאות**, ואליהן משתייכים כל הדברים האסורים וקשורים בידי הצד האחר. הקדשה – כל מה שרצוי בעיני ה' – היא **המרכבה** עצמה עליה רוכב ה', והיא הפרי הרצוי המנח בתוך אותן הקלפות. בין שלש הקלפות למרכבת הקדשה עומדת קלפה נוספת, רביעית, והיא משפעת גם מהקדשה וגם מהקלפות הטמאות. כלומר, היא מערבת מטוב ומרע. זוהי קלפת נגה, ממנה באים כל הדברים המתרים.

האם יכול דבר מתר להפך להיות אסור? האם יתכן שאכילת הגלידה עם הפשרות המהדרת ביותר תהפך להיות עברה? בפרשה שלנו אנו פוגשים דין מפתיע. באשר יהודי נודר נדר יש לדבריו תקף! הדבר אותו הוא אוסר על עצמו מתוך החלטה אישית הופך להיות אסור עליו כמו כל עברה אחרת, כאלו שה' צוה על כך במפורש!

לְבַר דְבַר

מה מביא אדם לנדר נדר? הפתגם החסידי אומר "האסור – אסור, והמתר – מיתר". בדרך כלל, כל מה שאינו בגדר מצוה ואינו משתנה בצורה ישירה אל הקדשה, גם אם הוא

כמו האסורים האזוקים בחבלים במקום כליאתם בבית הסהר, כך גם יש מעשים או חפצים שקשורים בחזקה אל הפך הקדשה, מבלי שאנו יכולים להתיר את אותו קשר.

עד כאן השחר והלבן, אבל יש גם סוג שלישי, אפר, והוא כולל הרבה ממה שאנו מכירים בעולם. אלו כל החפצים או המעשים שאינם אסור, חלילה, אבל הם גם אינם מצוה – הם הותרו. כלומר, מתר לי לעשותם. למשל, לאכל טילון תות-וניל-בננה עם פצפוצי שוקולד בכשרות הכי מהדרת, כמובן לאחר שברכתתי בכונה גדולה. לברך זו אמנם מצוה, אבל האכילה היא כבר בגדר רשות.

אותם דברים מתרים כבר אינם קשורים אל הצד האחר. מישהו כבר פתח והתיר עבורי את הקשה, וזה אומר שהם כבר מתרים, אבל זה עוד לא אומר שהם מחברים אל הקדשה. כדי שגם הדברים המתרים יהיו מחברים לקדשה אני צריך לעשות בעצמי מעשה. למשל, אם אכלתי גלידה ביום שרב כדי להתרענן ולחזור ללמד במרץ – הגלידה כבר נקשרה אל הקדשה.

כְּתוּבָה וּפְתוּחָה לְסֵבִיבָה

באו נלמד כמה משגים חדשים: בשפת החסידות נקראים הדברים המתרים **קלפת נגה**. באשר נפתחו השמים מעל הנביא יחזקאל ונתנה לו

אותה להקרה בבית המקדש.

דומה לכך היא גם קביעת הגדר: כִּאֲשֶׁר אָדָם נוֹדֵד הוּא צָרִיךְ לְאֶסֶר אֶת הַחֶפֶץ עַל עֲצָמוֹ כְּמוֹ קֶרֶבֶן, וְאִף לֹא זֹאת בְּמִפְדָּשׁ. 'לְהִתְפִּיֵס' פְּרוּשׁוֹ לְאַחֲזוֹ וְלִתְפֹּס אֶת הַחֶפֶץ ו'לְהִלְבִּישׁ' עָלָיו אֶת תְּכוּנוֹת הַקֶּרֶבֶן הַקְּדוֹשׁ. לְמִשָּׁל, אִם אָדָם רוֹצֵה לְאֶסֶר עַל עֲצָמוֹ אֶת הַגְּלִידָה הַטְּעִימָה הוּא צָרִיךְ לֹאמֹר "הֲרִי הַגְּלִידָה עָלַי כְּמוֹ קֶרֶבֶן", וּמֵאוֹתוֹ הִרְגַע אֶסוּר לוֹ לְהֵנֹת מִגְּלִידָה בְּאֶסוּר תּוֹרָה.

מָה אֲנִי לֹמֵד מִכֶּה? שֶׁנֶּדֶר אֵינוֹ רַק סִיג שְׂאָדָם מִגְּבִיל אֶת עֲצָמוֹ, אֶלֶּא יֵשׁ בְּהַגְבֵּלָה וּבְכַח הָאֲמִירָה שֶׁל יְהוּדֵי פְּלֵא – בְּכַח הַשְּׂרוֹת קִדְשָׁה עַל הַחֶפֶץ הַדּוֹמָה לְזוֹ שֶׁל הַקֶּרֶבֶן! אֶת הַקֶּרֶבֶנוֹת מְכַנֶּה ה' יִתְבָּרַךְ "קֶרֶבְנֵי לְחָמִי", וְהַפְּנֹנָה שֶׁהַקֶּרֶבֶת קֶרֶבֶן שֶׁל יְהוּדֵי 'מְשֻׁבְּעָה' אוֹתוֹ וְגוֹרְמָת לוֹ לְחַשֵּׁק מְחֻדָּשׁ לְרִצּוֹת בּוֹ. אִז אִם הִנֵּדֶר שְׁלֵי דוֹמָה לְקֶרֶבֶן – גַּם הַסִּיג שֶׁנֶּדְרָתִי בּוֹ אֶת עֲצָמִי מֵעֵלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ נַחַת וְחַשֵּׁק אֵלַי!

כְּאֵמֹר, לְמַעֲשֵׂה אָנוּ מְסֻתְּיָגִים מִלְּהִרְבוֹת בְּנִדְרִים. "טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר מִשֶּׁתְּדוֹר וְלֹא תִשְׁלַם", וְלָכֵן נִעְדִּיף לֹאמֹר 'בְּלֵי נֶדֶר', אֲבָל לְמַדְנֵו דָּבָר חָשׁוּב – לְכַח הַדְּבוּר שֶׁל יְהוּדֵי עֲצָמָה אֲדִירָה.

שְׁנוֹזְכָה לְדְבוּר נְכוּן וְאֲמִתִּי!

שְׁבַת שְׁלוֹם וּמְבֻרָה!

57

מִתֵּר הוּא מְסַרְבֵּל וּמַעֲכָב אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְקַדֵּם, וּבְסוּפוֹ שֶׁל דָּבָר מוֹרִיד אֶת הָאָדָם מִטָּה. לָכֵן הַהִדְרָכָה הִיא לְהַמְנוֹעַ מִלְּהִפְרִיז בְּשִׁמוּשׁ וְהִנְאָה בְּדָבָרִים הַמְתָּרִים וְלְהִסְתַּפֵּק בְּעֵקֶר בְּמָה שְׁנוֹצְרָה לִי וּמְקַדֵּם אוֹתִי בְּעִבּוּדֵת ה'.

אֲבָל יֵשׁ מַצְבִּים שְׂאָדָם מְרַגֵּשׁ שֶׁלֵּבֵד הוּא לֹא מְצָלִיחַ לְהִתְמוֹדֵד. מְרַב פְּתוּיִים שְׁמַקְיָפִים אוֹתוֹ מְכַל עֵבֶר הוּא נִעֲשֵׂה מְבַלְבֵּל. הַגְּלִידָה הַזֹּאת קוֹרֶצֶת לִי, הַמְכַשִּׁיר הַהוּא מְהַבְהֵב לִי, הַמְשַׁחֵק הַנוֹצֵץ הַהוּא מְשַׁגֵּעַ אוֹתִי. הוּא חָיָב לְשִׁים לְעֲצָמוֹ גְּבוּל. רַק לְחֹשֵׁב עַל כֶּף לֹא מְסַפִּיק, אֲנִי חָיָב לְהוֹצִיא אֶת הַדָּבָר בְּפִי. כְּאֲשֶׁר אֲחֵרִים שׁוֹמְעִים אֶת הַהִכְרָזָה שְׁלִי כְּבָר לֹא נִעִים יִהְיֶה לִי לְנִהַג אַחֲרָת... עַל מְקָרִים מְסוּגֵי זֶה אוֹמְרִים חַז"ל כִּי "נְדָרִים סִיג לְפָרִישׁוֹת".

יְסוּדֵי בְּנִדְרֵי

יִתֵּר מִכֶּה, חַז"ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ כֻּלָּל יְסוּדֵי בְּנִדְרִים: גִּדֵּר יָכוֹל לְחוּל בְּתַנְאֵי שֶׁהַיְהוּדֵי הַנּוֹדֵד מִתְפִּיֵס "בְּדָבָר הַנִּדְוֹר" אֶת אוֹתוֹ חֶפֶץ. מָה הַפְּנֹנָה?

יִשְׁנו מְקָרָה נוֹסֵף שְׂאָדָם יָכוֹל בְּהַבֵּל פִּיּוֹ לְאֶסֶר שִׁמוּשׁ בְּחֶפֶץ – הַקֶּרֶבֶת קֶרֶבֶנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. אָדָם עוֹמֵד מוּל בְּהֵמָה – כְּבֶשׂ אוֹ שׂוֹר – וְאֹמֵר "הֲרִי זֶה קֶרֶבֶן" וּמֵאוֹתוֹ רִגַע וְהִלָּאָה אוֹתָהּ הַבְּהֵמָה וְנִאֶסְרָת בְּהִנְאָה לְכָל אָדָם. מֵעֵתָה מִתֵּר לְעֵשׂוֹת עִמָּה רַק דָּבָר אֶחָד – לְהִבְיֵא

הפקולטה לרפואה וקבלה ב'מכללה התורנית'

מציגה: שיעור-יסוד על **סוד הדם**. דם בריא ומחזור דם תקין הם יסוד עיקרי של בריאות הגוף, הן לפי חכמת התורה והן לפי חכמת הרפואה בכל הדורות – נושא מצוין לפתוח בו התבוננות רב-תחומית של תורה ומדע. העמקה בסוד הדם משמעותית להבנת תפקידו הגשמי ותפקידו הרוחני גם יחד והתבוננות-פעילה בו, הגוררת בעקבותיה שינוי נפשי והתנהגותי, גורמת לתיקון הדם.

את ההתבוננות יש להתחיל בפשט פסוקי התורה – הזיהוי של "הדם הוא הנפש" – עם ההסברים שנתנו לו המפרשים. ההתבוננות כוללת גם את הקבלת הידע המדעי המעודכן בנוגע לרכיבי-הדם וסוגיו למבנים קבלים-פנימיים – הקבלה המעמיקה את משמעות הידע ונותנת עליו זווית-מבט חדשה. כשבוחנים מושג ששמו המקורי הוא בלשון הקדש, בה נברא העולם, ניתן ללמוד הרבה גם מהמשמעויות השונות הטמונות באותו שם.

השיעור המרכזי בגליון השבוע הוא תצוגת-תכלית יפה של חיבור התורה והמדע, הממחישה כיצד מוסיפה התורה מבט איכותי לידע הכמותי המדויק שמשתדל להעניק לנו המדע המודרני – מבט שמעניק פשר לתופעות, מחבר אותן לפן הרוחני, האישי והציבורי, ויכול גם לכוון אותנו לאפיקי מחקר וחשיבה חדשים.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר